FULLS

DEL

MUSEU ARXIU DE SANTA MARIA

MATARÓ, ABRIL 1.980 Número 7

F U L L S   D E L   M U S E U   A R X I U

D E   S A N T A   M A R I A

Mataró, abril del 1980 Número 7

S U M A R I

Editorial Dipòsits i donacions al Museu Arxiu

Equip del Museu Arxiu

Notícia del Concurs fotogràfic commemoratiu dels 500 anys del Municipi de Mataró, que organitza el Museu Arxiu.

Fe d'errates Corresponent al número 6 del Fulls.

Estudis Recopilació de dades de les dues parròquies antigues de Mataró, Santa Maria i Sant Martí de Mata. (Del seu origen fins el segle XVI)

Manuel Salicrú i Puig

Pere Joan Ferrer, darrer senyor feudal de Mataró.

Esteve Albert i Corp

Localització del sortidor de Mn. Jaume Sala, actual pica d'aigua beneita a Santa Maria.

Equip del Museu Arxiu

Documentació Alous del Rector de Mataró

Senyories Directes del Rector de Mataró

Ref. M.A.S.M. - Arxiu del Rector. Plec nº. 4
Lletra J

Directori de la Yglesia de Mata, compost per lo Rnt. Mariano del Sol Pbre. Vicari de Mataró. Añy 1857

Ref. M.A.S.M. - Documentació Mata

Documentació fotogràfica Diumenge de Rams. El Combregar General. La caseta antiga del parc. Exposició d'aviram al parc.
Ref. M.A.S.M. - Fotografies Spà Salarich

Edita Museu Arxiu de Santa Maria

Imprimeix Copisteria Castellà
Pujol, 39
Mataró

Dipòsit legal B-15.257 - 1978

DIPÒSITS I DONACIONS AL MUSEU ARXIU

El Museu Arxiu de Santa Maria ha rebut recentment en dipòsit el conjunt de pergamins propietat de la família del Sr. Antoni Marfà i Serra. També li ha estat donat un important fons documental referent, en principi, als Milans del Bosch.

L'Equip del Museu Arxiu fa públiques avui aquestes dues aportacions que incrementen les seves sèries documentals i les agraeix profundament. Prèvia ordenació i catalogació seran posades ben aviat a l'abast dels estudiosos.

Igualment vol recordar i agraïr de manera pública les donacions o dipòsits de documentació, peces i objectes, fetes a partir del novembre del 1974, data de constitució de l'Equip, especialment i sense voler ser exhaustius per les famílies Opisso, Thió, Cabré Junqueras, Esquerra, Banchs, Llinàs Barrios i Salicrú i Cluch, pel Foment Mataroní, l'Hospital i les Monges Tereses i pels Srs. Oriol Tunyí, Cusachs, Cuadrada, Brau, Maria Teresa Mora, Joan Argés, Mercè Masjuan, Cristina Ferrés, Josep Castellà, Lluís Adan, August Ribas, Semproniana Castellà, Carles Marfà i Marià Ribas. També a la família Spà la seva aportació de la documentació fotogràfica Spà Salarich, publicada en part en els "Fulls", aportació feta a través del Sr. Joan Esquerra. I finalment a la Caixa d'Estalvis Laietana per les imatges antigues de les Santes del Carrer d'En Pujol i al Sr. Rafael Codina per l'entrega de la bandera de la Germandat de Sant Antoni Abat de la Parròquia, les dues darreres aportacions.

És ben cert que moltes persones, famílies o entitats posseeixen documentació antiga, moltes vegades sense garanties de conservació. L'Equip del Museu Arxiu aprofita l'avinentesa per fer una crida a totes elles per a que considerin de donar o fer dipòsit de la documentació que tenen a un dels quatre Arxius documentals de la Ciutat, l'Arxiu Municipal de Mataró, l'Arxiu del Museu Municipal, la Biblioteca Popular de la Caixa i el Museu Arxiu de Santa Maria.

Equip del Museu Arxiu.

NECROLÒGICA.- El passat dia 3 de març va morir la Sra. Elisa García i Gabandé, col.laboradora en la confecció dels presents "Fulls" des del seu inici. L'Equip del Museu Arxiu expressa des dels mateixos "Fulls" el sentiment per la seva pèrdua i vol així recordar-la. Que en pau descansi.

CONCURS FOTOGRÀFIC COMMEMORATIU DELS 500 ANYS DEL MUNICIPI DE MATARÓ.

L'equip del Museu Arxiu de Santa Maria, al proper mes de juliol organitzarà un CONCURS FOTOGRÀFIC, tema "MATARÓ 1480 - 1980", commemoratiu dels 500 anys del municipi de Mataró. El concurs servirà a la vegada per a incrementar els fons fotogràfics del Museu Arxiu.

Els quatre premis previstos, trofeu i quantitat en metàl·lic, seran dotats per:

EXCM. AJUNTAMENT DE MATARÓ
PARRÒQUIA DE SANTA MARIA
OMNIUM CULTURAL (Delegació de Mataró)
MUSEU ARXIU DE SANTA MARIA.

L'equip del Museu Arxiu de Santa Maria aprofita l'avinentesa per agraïr públicament les anteriors col·laboracions.

Les bases del concurs es publicaran molt aviat.

FE D'ERRATES DEL NÚMERO 6 DELS FULLS

ELS LÍMITS DE MATARÓ I LA PARRÒQUIA
DE SANTA MARIA. (D'ALARONA A L'ACTUAL
MUNICIPI)
Oriol Quadrada i Damont

Al full anterior al de les fotografies del Saltant de Can Boada i de la Torre d'En Llauder, es diu:

"El molí d'En Llauder i la Bordeta al Camí del Mig, i la Torre d'En Llauder eren d'Argentona, igual que la torre del Cogoll"

Hauria de dir:

"El molí d'En Llauder i la Bordeta al Camí del Mig, i la Torre d'En Llauder eren d'Argentona, igual que la torre del Cogoll (ara el Molí de Vent) i les Smandies eren de Mataró"

En el final del mateix full també es diu:

"o sigui, en els límits de Mataró amb Argentona del 1362, a la carretera de Barcelona (aquí sobre el torrent de les Canyes ja canalitzat)".

Hauria de dir

"o sigui, en els límits de Mataró amb Argentona del 1362, a la carretera d'Argentona i Granollers, al Camí del Mig i a la carretera de Barcelona (aquí sobre el torrent de les Canyes ja canalitzat).

RECOPILACIÓ DE DADES DE LES DUES PARRÒQUIES ANTIGUES DE MATARÓ, SANTA MARIA I SANT MARTÍ DE MATA. (Del seu orígen fins el segle XVI)

ORÍGEN DE LES DUES PARRÒQUIES.

L'any 785 els habitants de Girona, fins aleshores sota domini àrab, lliuren la ciutat als francs. A partir d'aquest lliurament entre l'any 785 i el 800 els "hispani" gironins, ajudats pels francs, per a consolidar la seva posició, ocupen territoris circumdants i, per la part del Maresme, s'apoderen probablement del Montnegre i, pel litoral, arriben fins als límits d'Iluro o Alarona (1). És molt possible que la primera frontera més o menys consolidada per la banda del litoral fos l'eix Riera de Caldes-Torrentmal (després Torrentbò) límit dels comtats de Girona i Barcelona i encara avui límit entre els dos bisbats (2). També és molt possible que el territori d'Iluro-Alarona en quedar fronterer i ser objecte de ràtzies i contra-atacs de tota mena resti totalment abandonat. De fet no és sinó una suposició, ja que no n'hi ha cap referència.

L'any 800, els exèrcits de Carlemany, comanats per Rostany de Girona, Guillem de Tolosa i Ademar de Narbona inicien una gran ofensiva que tendeix a ocupar Barcelona i a arribar fins a l'Ebre. Barcelona és assetjada i després d'un setge molt llarg capitula el Dissabte Sant, 3 d'abril del 801, i Lluís el Piadós, fill de Carlemany i rei d'Aquitània, incorporat al setge dos mesos abans, entra en la ciutat el dia següent, Diumenge de Pasqua de l'any 801 (3). L'expedició no aconseguirà cap altre objectiu.

És evident que la presa de Barcelona determina que el territori d'Iluro o Alarona quedi sota domini franc. Encara que no hi ha cap referència directa de la qüestió, les advocacions de moltes de les antigues ermites i parròquies de la part del Maresme alliberada en aquesta ofensiva, ens donen notícia d'establiments de població d'aquesta època, gairebé tots a la serralada ja que la plana era insegura per les continuades lluites, ràtzies i saquetjos.

A Mataró dues antigues ermites tenen advocacions que denoten aquests establiments Sant Martí de Mata i Sant Sadurní de Valldeix. Sant Martí i Sant Sadurní són respectivament els patrons dels francs i dels aquitans. Es pot igualment parlar de Sant Martí d'Arenys de Munt, de Sant Martí d'Argentona (a Can Martí de la Pujada, avui desaparegut), Sant Martí de Teià, Sant Martí de Montgat, i també de Sant Llop de Dosrius (Sant Llop, bisbe d'Orleans, a França) (4). D'aquesta època, segle IX, només en resta l'edificació de l'ermita de Sant Martí de Mata.

Per tot el que s'ha dit no és cap coincidència que els dos primers documents coneguts que fan referència a l'actual terme de Mataró, parlin expressament de Valldeix, vinculat a Alarona, i de Mata. En principi són els establiments de població més importants d'aquella època en tot el terme actual.

De l'any 949 és el document descobert a l'Arxiu de la Corona d'Aragó pel Pare Fidel Fita i publicat recentment per Oriol Quadrada (5). Fa referència a la venda d'unes peces de terra a la "vil.la" de Valldeix, en els termes d'Alarona. El document de Mataró és del 963. Parla d'una venda feta pel comte Mir al veguer Bonfill de "terres i vinyes, cases i corts horts, pomers, conreats o erms, en la pagesia (pagus) de Barcelona, i en el Maresme (Maritima), en el terme de Mata..."(6).

Un altre document de l'any 989 (7) parla concretament de la vil.la de Mata, i assenyala els seus límits, o sigui, Dosrius, Llavaneres, la mar i la riera de Valldeix.

Pel document del 949 de Valldeix-Alarona i el del 989 de Mata queda clara l'existència de dues "vil.les", una a Valldeix i l'altra a Mata. La "vil.la" en l'època, segle X, segons Pierre Bonnassie, pot representar des "d'un mosaic d'alous pagesos, lliures de tota subjecció", fins a un conjunt agrícola en que "la terra i tots els drets depenen d'un sol amo", encara que realment moltes vegades comprèn totes dues coses a la vegada (8). Sempre però denota establiments humans i activitats agrícoles.

A la vil.la de Mata s'origina la parròquia de Sant Martí de Mata, les dues amb la mateixa demarcació. La parròquia de Santa Maria s'origina o es reinstaura a Alarona, probablement a partir de la tradició de l'antiga església abandonada o destruida, i comprèn dintre la seva demarcació la vil.la de Valldeix. El primer document que parla de la parròquia de Santa Maria és de l'any 1.008 (9). De fet, tant el document de la vil la de Mata, com aquest darrer de la parròquia de Santa Maria són posteriors a l'any 985, any de l'expedició d'Al-Mansur i de la destrucció de Barcelona i d'una part del comtat. Al Maresme és documentada la destrucció del monestir de Sant Pol. És molt possible per tant que la població d'Iluro-Alarona, abandonada a finals del segle VIII, sofrís aquest any una definitiva devastació.

Ferrer i Clariana ens parla d'un fragment de làpida trobat l'any 1.955 a Sant Martí de Mata, que podria pertanyer a la làpida dedicació de l'antiga església de "Santa Maria" d'Iluro-Alarona, portada a Mata, després de la seva destrucció. (10). La seva teoria, cas de ser certa, confirmaria la titulació de l'antiga església i de la destrucció definitiva de la mateixa per Al-Mansur.

Des del seu orígen, les dues parròquies, Sant Martí i Santa Maria, pertanyen al terme feudal de Mata, que inclou igualment la parròquia de Sant Andreu de Llavaneres. La parròquia de Sant Martí s'anomena sempre de Mata. La parròquia de Santa Maria agafa les diferents denominacions de la futura ciutat;

encara que l'any 1.008 és dita Santa Maria de "Civitas Fracta", coexisteix aquesta denominació amb la d'Alarona durant un temps. L'any 1.024 és anomenada Santa Maria "de Civitate Fracta qui dicitur Alarona" (11); l'any següent només Santa Maria "quem dicunt de Alarone" (12). De fet la denominació que aviat s'imposarà serà Civitas Fracta, catalanitzada a Ciutat Fracta, Freta o Treta que perdurarà fins al segle XIV (13). Posteriorment, igual que el castell i la vila, es dirà de Materó o Mataró.

LA PARRÒQUIA DE SANT MARTÍ DE MATA.

Poques dades es coneixen del temple i parròquia de Sant Martí de Mata anteriors al segle XIV. Ferrer i Clariana ens en dóna dues. La primera, de l'any 1.096, és una deixa testamentària del jutge Ramon Guitard a l'església de Sant Martí de Mata; li deixa els seus llibres Oficiari i Himnari. El mateix document esmenta també per primera vegada el nom de la parròquia. (14). La segona és també una deixa testamentària feta per Saurina Desledó, esposa que fou de Pere de Mata, l'any 1.177; el legat és de dos sous a l'església i al seu clergue per a l'enterrament. (15) A partir d'aquí sabem per tant que l'església tenia un clergue al seu servei.

L'any 1.379 la parròquia de Sant Martí de Mata era ja sufragània de Santa Maria. Consta com a tal en la visita pastoral d'aquell any; la única referència que tenim de l'església en aquella visita és de que posseïa ornaments bastant bons. La mateixa referència pot extreure's de la visita pastoral de l'any 1.404. En la visita pastoral de l'any 1.413 es fa constar que l'església no tenia calze d'argent i que era necessari de reparar la tanca o clausura del cementiri (16) Aquesta és la primera referència del cementiri de Sant Martí de Mata que segons explica el "Directori de l'església de Mata" de l'any 1.857, que es publica en aquest mateix número dels Fulls, estava situat al davant mateix de la porta d'entrada de l'església.

L'església sofrí una important reforma l'any 1.581, data que, abans del 1.936, figurava escrita en vermell en la paret de sobre l'altar (17). El retaule, destruït el 1.936, es construí l'any 1.584. Una descripció del mateix es troba també en el ja citat "Directori de l'església de Mata".

A finals del segle XV i començaments del XVI es construeix la nova església de Sant Miquel, dita també de Sant Miquel i de Sant Martí de Mata. Una relació de la mateixa, del retaule i dels altars existents abans del 1.936 figura també en el "Directori" ja esmentat, i per això no la repetirem. Dissortadament avui del retaule només en resta el basament de pedra.

La construcció del nou temple és conseqüència directe de l'empenta que agafen la vila i el terme de Mataró a partir del 1.480, data de constitució definitiva de la Universitat de la Vila. És molt probable que aleshores es constitueixi la Junta d'Obra de Mata, documentada a començaments

Foto: Miquel Sala M.A.S.M.

GÀRGOLA EN LA PART GÒTICA DEL CAMPANAR DE SANTA MARIA.

Símbol de l'evangelista Sant Marc. (Segle XV)

Foto: Miquel Sala M.A.S.M.

GÀRGOLA EN LA PART GÒTICA DEL CAMPANAR DE SANTA MARIA.

Símbol de l'evangelista Sant Joan. (Segle XV)

del segle XVI, formada per veïns de la parròquia i que té cura de les obres, i conjuntament amb el Rector de Santa Maria, o el seu delegat, dels actes de culte i festes.

Al costat del temple es construeix la casa de l'ermità, "Cal Monjo". La peça de terra on s'edifiquen església i casa, "la quintana de Sant Miquel", és propietat de l'Obra de Mata (18). El 1.540 els "Obrers" de Mata censen a Pere de Farga la casa i la quintana adjunta a canvi d'obligacions en el servei del temple (19).

L'evolució posterior de l'antiga parròquia de Sant Martí fins al dia d'avui haurà de ser, en tot cas, objecte d'un altre estudi.

LA PARRÒQUIA DE SANTA MARIA

Hem dit ja que la primera referència és de l'any 1.008 en un document publicat per Lluís Ferrer i Clariana. És una permuta de terres feta pel Bisbe de Barcelona Alci i els Canonges de la Seu amb el jutge Orús. "Et donem per la teva permuta terres conreades i ermes a diversos llocs que tenim en el comtat barceloní, al Maresme, en el terme de Mata, en el veïnat de la parròquia de Santa Maria que és dita "Civitas Fracta" (20).

La segona referència és de l'any 1.053 i va ser també publicada per Lluís Ferrer i Clariana. En una escriptura de donació d'unes peces de terra a la Catedral de Barcelona s'especifica que són situades junt a l'església de Santa Maria. També hi consta que una de les peces limita al nord amb la peça de terra de Santa Maria /"in terram Sancte Marie"/. Igualment en una altra escriptura d'establiment de les mateixes peces, feta el mateix dia i any, hi trobem textualment també que una d'elles limita per occident amb la casa o església ("domum") de Santa Maria (21).

De l'existència de clergues (en plural, o sigui, més d'un) a l'església en tenim una notícia de l'any 1.110. El 6 de juliol d'aquest any Guillem Ramon de Castellvell, senyor del Castell de Mataró, fa testament abans de marxar a Terra Santa. Llega cinc mancusos d'or (22) a l'església de Santa Maria i cinc als seus clergues (23).

En aquesta època la parròquia de Santa Maria tenia la Capellania sota Patronat, o sigui, estava infeudada. Ho coneixem perquè l'any 1.125 el vescomte Guislabert Udalart de Barcelona dóna l'església de Santa Maria de "Civitas Fracta" amb tots els seus delmes i pertinences a la seva filla Ersenda com a dot en el matrimoni amb Guillem Ramon de Castellvell, senyor del Castell de Mataró (24). Aquest patronat consistia en que els seus titulars, persones laiques, posseïen tan el domini directe o emfitèutic com el dret de presentar Rector per al seu nomenament, i rebien una part molt important dels fruits i rendes de l'església (25).

Probablement el temple en aquesta època era una petita església de planta romànica o pre-romànica. En el testament de Saurina Desledó, esposa de Pere de Mata, de l'any 1.177, ja citat en parlar de la parròquia de Sant Martí de Mata, hi consta un llegat per a l'obra de l'església i altres per a les capelles o altars dels Sants Esteve, Tiberi i Joan (26).

De la mateixa època és el primer rector conegut Guillem de Mora (1.182). Es coneix igualment el nom d'alguns rectors del segle XIII. Només són citats en alguns documents. Lluís Ferrer i Clariana publicà en "Santa Maria de Mataró, la parròquia, el temple" el Rectorologi.

L'any 1.178, l'església de Santa Maria tenia un escrivà. Al segle XII es remunta per tant la Notaria de Santa Maria (27).

No coneixem cap altra dada fins a finals del segle següent, segle XIII. L'església de Santa Maria, ha deixat ja de ser de patronat laïcal per a ser-ho del Capítol de Canonges de la Seu de Barcelona (28).

Durant el segle XIII el creixement de la població és a l'entorn de la parròquia. L'any 1.294 és una fita important en la història de Mataró. D'aquest any és el privilegi del rei Jaume II el Just, a favor del seu germà l'infant Pere, feudal de Mataró pel seu matrimoni amb Guilleuma de Montcada, per a celebrar mercat el dilluns de cada setmana (29). Segons Joaquim Llovet els motius que condicionaren l'inici del mercat mataroní s'han de cercar entre d'altres en la riquesa agrària del terme i en la major densitat de masies properes a l'església de Santa Maria. Les primeres operacions d'intercanvi es celebraren al redós de la Sagrera del temple, cosa que denota "la notable influència de l'església amb relació al fixament de la població a l'indret actual". Segons el mateix autor "la situació de l'església parroquial de Santa Maria al primer replà litoral, prop de la platja, contràriament al mecanisme general existent a la comarca" és un dels factors que expliquen la naixença i la fixació del Mataró medieval (30).

L'any 1.293 és rector Jaume d'Orís. D'aquest rector es conserva al Museu Arxiu de Santa Maria un document que fa referència al delme del peix (31). El mateix rector va tenir fortes qüestions amb el feudal Guillem de Sant Vicenç. L'any 1.304 l'església de Santa Maria era interdita a causa de les intromissions d'aquest feudal que s'havia apoderat dels bens del rector (32).

Amb el segle XIV s'inicien les Visites Pastorals que, periòdicament, ens dónen notícia de l'estat de l'església i de la parròquia.

L'any 1.329 hi ha notícia del benefici de Sant Joan. El segon benefici instituït, el de Sant Esteve, és del 1.390. Del cementiri o fossar, anexe a l'església, en tenim la primera anotació l'any 1.371 (33).

El segle XV és molt important per Mataró i la parròquia. El 27 de juny del 1.419 el rei Alfons IV el Magnànim atorga el privilegi de la primera incorporació de Mataró, Sant Andreu i Sant Vicenç de Llavaneres, tot el terme del Castell, a la reial corona, i per conseqüent de la constitució del primer municipi. El Consell Municipal aleshores creat, format per quatre jurats, vuit consellers i un caixer, s'elegien el dimarts de la Pasqua de Resurrecció. Es convocava a Consell mitjançant el repicament de campanes de totes les esglésies del terme i es reunia a la Capella de l'Hospital de la Vila, situat on avui hi ha la Casa de la Ciutat (34). L'any 1.424 Mataró és carrer de Barcelona per nou privilegi d'Alfons el Magnànim.

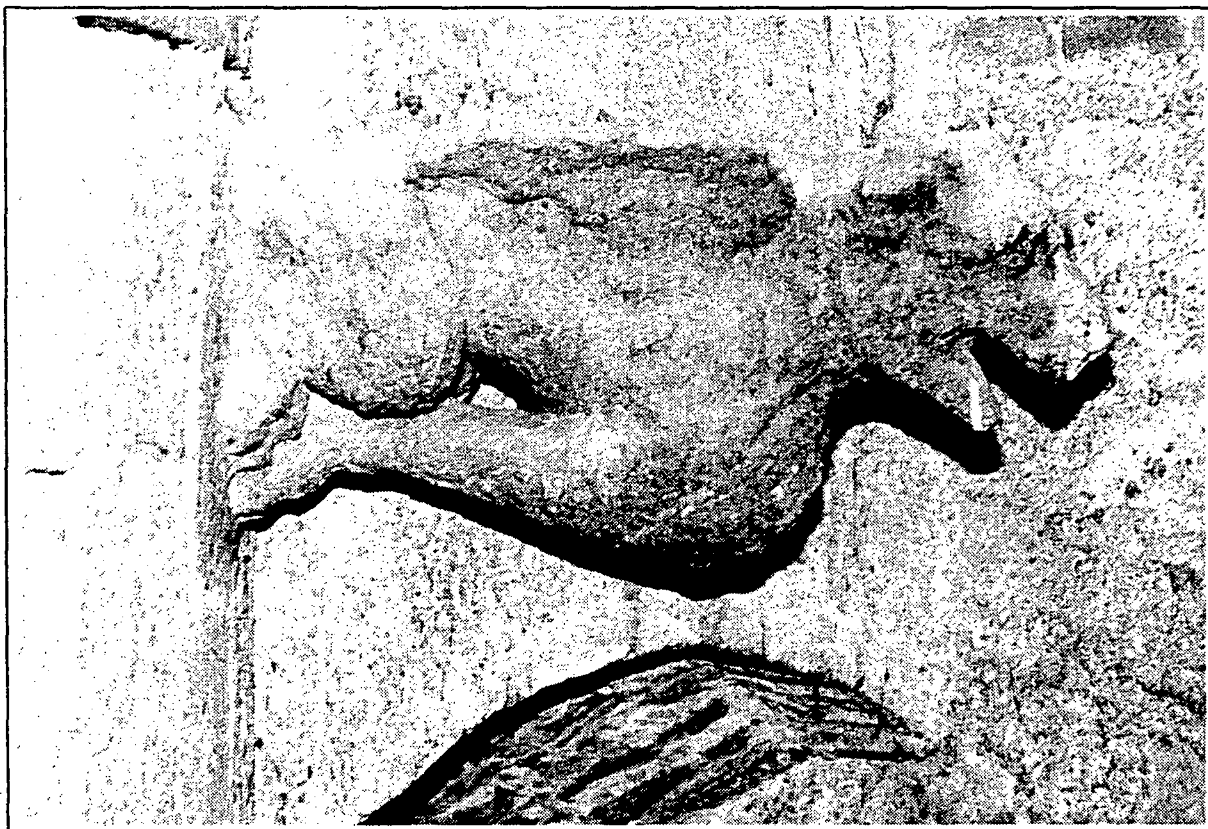
A la mateixa època es construeix la nova església gòtica de Santa Maria. L'any 1.423 es feien obres i l'església no era encara coberta (35). Aquesta nova església, és anterior a l'actual que va començar-se a finals del segle XVII. Avui només es conserva la part inferior del campanar.

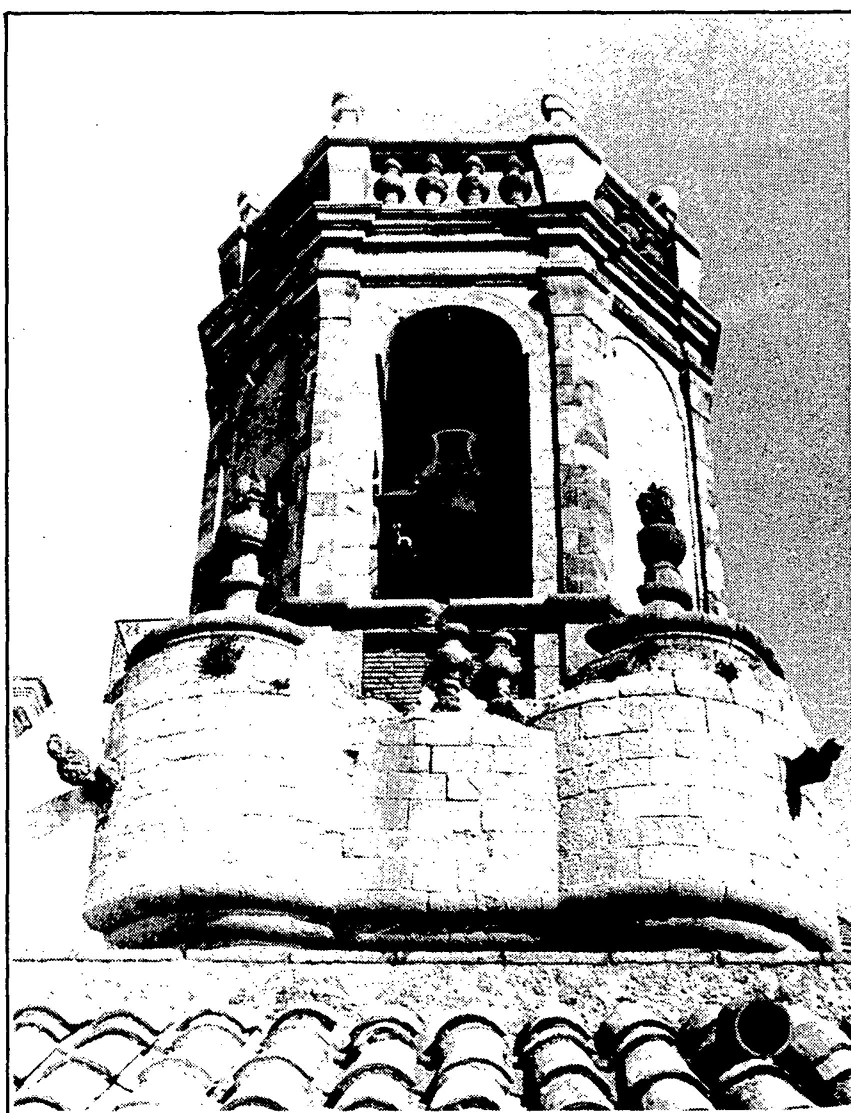
El mateix any 1.423 el Patronat de l'església de Santa Maria passa a jurisdicció directa del Bisbe de Barcelona que a partir d'aquí anomenarà els Rectors. El Capítol de Canonges de la Seu conserva però les rendes de l'antiga Capellania (36) i les manté fins a la desamortització del segle XIX. Hem de suposar que a partir d'aquesta data es crea el nou patrimoni del Rector de Mataró, molt ben documentat en èpoques posteriors.

La puixança de la vila de Mataró es tradueix també en les obres de l'església. Ademés de construir-se de nou tota la fàbrica s'executen nous retaules. El de l'altar major existia ja l'any 1.446. D'aquest retaule es conserva només la imatge de la Mare de Déu, d'autor desconegut i esculturada en alabastre, reincorporada recentment al Museu Arxiu de Santa Maria. El 1.459 consta l'existència del retaule de Santa Cecília obra de Lluís Dalmau, del qual no n'hi ha cap referència a partir de les obres del segle XVII. La nova pica baptismal de pedra de Girona té esculturat l'escut de Barcelona, signe del carreratge. L'any 1.425 consta l'existència dels altars dels Sants Abdó i Senén, patrons dels pagesos, i de Sant Antoni Abat patró dels traginers. Probablement eren ja constituïdes les dues primeres associacions gremials a Santa Maria (37).

Però la guerra dels catalans contra Joan II i les conseqüències de la mateixa frenen de segur el desenvolupament de la vila. Mataró fa costat a Barcelona lluitant contra el rei. A Mataró mateix, l'any 1.465 són derrotats dos-cents homes armats que les galeres de Joan II havien desembarcat a la platja per a ocupar la vila (38).

Després de la guerra, el 1.471, Joan II empenyora el terme del Castell i per tant la vila de Mataró a Pere Joan Ferrer. Fins el 31 de juliol del 1.480 data del nou privilegi de Ferran el Catòlic de reincorporació a la Corona, la vila i terme són altra vegada sotmesos a senyoria feudal. La constitució del nou municipi provocarà novament un gran creixement de la població.

GÀRGOLA EN LA PART GÒTICA DEL CAMPANAR DE SANTA MARIA

Símbol de l'evangelista Sant Lluch. Avui sota la teulada de l'església.
(Segle XV)

Foto: Miquel Sala M.A.S.M.

EL CAMPANAR DE STA. MARIA VIST DES DE LA PART DE MIGDIA.

S'hi observa la coronació de la torre gòtica amb dues gàrgoles (Segle XV). La part superior, barroca és posterior (probablement segle XVII).

Foto: Miquel Sala M.A.S.M.

L'evolució de la parròquia serà paral.lela. El segle XVI serà un segle de grans rectors; tres d'ells seran posteriorment bisbes de Barcelona. El mataroní Joan de Palau, darrer de la centúria, morirà essent bisbe electe d'Elna.

Manuel Salicrú i Puig

(1) Esteve ALBERT. "D'Iluro a Mataró". El Maresme del segle V al segle XIII. Mataró 1.973. Pàg.39

(2) Arenys de Mar, incorporada al Bisbat de Barcelona durant la dictadura, ha retornat recentment al Bisbat de Girona.

(3) Josep Mª SALRACH. "El procés de formació nacional de Catalunya". Volum 1. Barcelona 1.978. Pàgs. 14 a 26.

(4) Esteve ALBERT. Obra citada. Pàgs. 39 i 40

(5) Oriol QUADRADA. "Cingles" -Agrupació Científico-Excursionista de Mataró, número 32-33 juliol-desembre 1.977. "Quaderns de Prehistòria i Arqueologia del Maresme" -Secció Arqueològica del Museu Municipal de Mataró. Núm.5-6, juliol-desembre 1.978.

(6) Arxiu de la Corona d'Aragó. Cartulari de Sant Cugat. Foli 317. Document 948. Publicat per Esteve ALBERT, obra citada, pàg.87

(7) A.C.A. Document nº48 del Comte Borrell II. Publicat per Frederic UDINA i MARTORELL a "El Archivo condal de Barcelona en los siglos IX-X". Barcelona 1.951

(8) Pierre BONNASSIE. "Catalunya mil anys enrera. Segles X-XI" Barcelona 1.979. Pàgs.188-191

(9) Lluís FERRER i CLARIANA. "Santa Maria de Mataró" Volum I pàg.111

(10) Lluís FERRER i CLARIANA. Obra citada, pàgs. 24 i 25

(11) Esteve ALBERT. Obra citada pàg.89. Testament sagramental de Sunifred Flavi, senyor del Vallès.

(12) Oriol QUADRADA. Fulls del Museu Arxiu de Santa Maria Nº6 Desembre 1.979. Document publicat per Carreras i Candi a "Argentona Històrica" i citat per Joaquim Llovet a "La Ciutat de Mataró" Volum I

(13) Joaquim LLOVET. "La Ciutat de Mataró" Volum I. Barcelona 1.959 Pàg.64

(14) Lluís FERRER i CLARIANA. Obra citada. pàg. 31 i 100

(15) Lluís FERRER i CLARIANA. Obra citada pàg. 32

(16) Marià RIBAS i BERTRAN. "Notes Històriques de Mata" Barcelona 1.933. Transcripció de "l'Speculum Officialatus", Fol.38 i següents de l'Arxiu de la Catedral de Barcelona. Pàgs. 26 i 27.

(17) Marià RIBAS i BERTRAN. Obra citada, pàg.40

(18) Va ser propietat de l'Obra fins a finals del segle XIX. Avui Cal Monjo i la peça de terra són propietat de l'Ajuntament de Mataró. La parròquia de Santa Maria conserva la propietat de l'església i del cementiri.

(19) Lluís FERRER i CLARIANA. Obra citada pàg.100

(20) Lluís FERRER i CLARIANA. Obra citada. Apèndix Documental. Document nº1. Pàgs. 111 a 114.

Esteve ALBERT. Obra citada. pàg.48

(21) Lluís FERRER i CLARIANA. Obra citada. Apèndix Documental. Documents nº2 i nº3. Pàgs. 114 a 117

(22) Moneda d'or d'orígen musulmà de pes entre 4 i 2 grams segons les èpoques.

(23) Lluís FERRER i CLARIANA. Obra citada. Pàg.33

(24) Esteve ALBERT. Obra citada. Pàg.64

(25) Speculum Officialatus. Arxiu de la Catedral de Barcelona. Fol.34 i següents. Publicat per Marià RIBAS i BERTRAN, obra citada, pàgs. 32 a 37.

(26) Lluís FERRER i CLARIANA. Obra citada, pàgs. 32 i 33

(27) Marià RIBAS i BERTRAN. Obra citada. pàg.32. Referència a la Crònica de Catalunya de Víctor Balaguer

Carles MARFÀ i RIERA. "La Documentació Notarial de l'Arxiu de Santa Maria de Mataró". Fulls del Museu Arxiu de Santa Maria, nº6, desembre 1.979

(28) Lluís FERRER i CLARIANA. Obra citada, pàg.34

(29) J.CASTELLVÍ. "Derecho y tradición en las ferias y mercados mataroneses". Mataró 1.950.

(30) Joaquim LLOVET. Obra citada, pàgs. 68-70

(31) M.A.S.M. Arxiu del Rector

(32) Lluís FERRER i CLARIANA. Obra citada, pàg.39

(33) Lluís FERRER i CLARIANA. Obra citada, pàg.37 a 42

(34) Joaquim LLOVET. Obra citada. Volum II, pàgs.119-120

(35) Lluís FERRER i CLARIANA. Obra citada, pàg.43

(36) Speculum Officilatus. Marià RIBAS i BERTRAN, obra citada pàgs.36 i 37

(37) Lluís FERRER i CLARIANA. Obra citada, pàg.46

(38) Joaquim LLOVET. Obra citada. Volum I, pàg.81

PERE JOAN FERRER, DARRER SENYOR FEUDAL DE MATARÓ

No podem entrar a fons en aquest tema que tenim desenvolupat en un treball inèdit; però, val la pena que en deixem clars alguns aspectes per anar tirant aigua al foc de les aversions i animositats excessives.

Aquest personatge per tradició oral se l'ha convertit en un monstre de perfídia, en un dèspota sinistre i un aventurer desarrelat.

Això és ben explicable perquè la fantasia d'historiadors romàntics i de sociòlegs demagogs no trobà ocasió d'ésser desmentida fins ara que uns quants estudiosos han començat a interpretar degudament els documents d'aquella època tant trasbalsada, confusa i desaforada com l'actual.

El feudalisme tradicional català no apareix fins al segle XI i desapareix al segle XIV; és un feudalisme de cavallers que forjen Catalunya a través de les Assemblees de Pau i Treva de Déu, compiladores dels Usatges de Barcelona.

Aquest feudalisme entra en crisi ja en temps del rei Alfons el Cast, a finals del segle XII perquè es revolta contra el monarca i provoca el decantament d'aquest a una entesa amb els burgesos i el poble menut i a la fundació de viles franques, viles reials, que esdevenen centres industrials i comercials ordenadors de l'economia nacional.

La legislació del rei en Jaume transformà en aquest sentit l'estructura social de Catalunya. Ressentits els feudals, a les Corts de 1.283 (convocades pel rei en Pere el Gran, necessitat de recursos davant l'amenaça de la invasió que en forma de Croada, el Papa i el rei de França li anaven a llençar al damunt) obligaren el rei a fer concessions que, forçosament havien de provocar la protesta dels pagesos de remença.

Al segle següent, durant el regnat d'en Pere del Punyalet, la majoria dels castells eren abandonats o bé ocupats només pels castlans.

Els burgesos enriquits llavors, els compraven i procuraven de fer-se armar cavallers. El rei va salvar situacions pecuniàries difícils, gràcies a la venda dels castells que posseïa en domini directe. Tal fou el cas dels de Mataró.

L'any 1.360, Pere Desbosc, ciutadà de Barcelona, adquirí per 12.000 sous barcelonins els castells de Sant Vicenç de Burriac i de Vilassar de Dalt.

El de Mata, el posseïa ja Arnau Ballester, ciutadà de Barcelona, l'any 1.341, encara que no s'ha trobat per quin preu ni a quin moment l'adquirí.

Durant aquell segle i el següent el Maresme es convertí en zona residencial de les gran famílies que constituïen l'oligarquia que governava Barcelona i determinava la política reial de la Corona d'Aragó: els Fiveller, Destorrent, Çarriera, Gualba, Ferrer...

L'any 1.413 obtingué el feu de Mataró Antoni de Torres, com a tutor del seu fill Baltasar, qui l'havia d'heredar del seu oncle Pere de Màrgens. Aquest Antoni de Torres amb les seves exigències exasperà la ciutat i la Universitat (ajuntament) presentà queixa al rei que forçà la venda del feu (castell i ciutat) pel preu de 4.000 florins que pagaren els mataronins per tal de veure's considerats com a vila reial i carrer de Barcelona (27 de juny de 1.419).

La castlania de Mataró, l'any 1.427, fou concedida al ciutadà de Barcelona Pere Destorrent, qui arribà a ser batlle de Barcelona l'any 1.442-1.443. Els Destorrent, per aquells anys s'havien enfilat molt i tenien gent armada en aquells temps de bandositats. En el bàndol dels Destorrent que s'esbatussaven pel Llobregat amb el bàndol de Joan Torrelles es forjà el geni militar del que esdevindria darrer senyor feudal de Mataró.

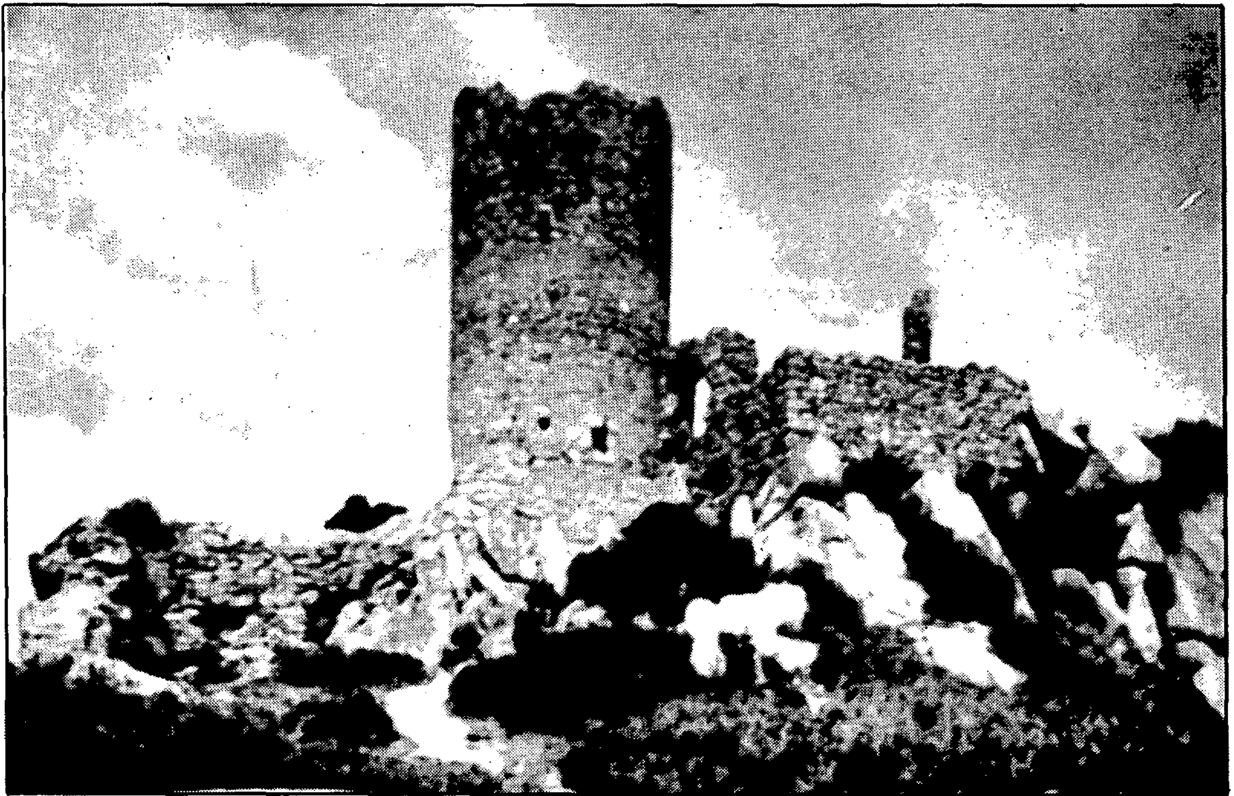
L'àvia materna del bel.licós donzell Pere Joan Ferrer era una Destorrent i això ens indueix a pensar que degué donar ocasió al Jovenot de venir amb el seu cosinet batlle de Mataró, ja en la seva adolescència.

El castell de Burriac estava molt abandonat. Els Desbosc que eren els terratinents més importants de la rodalia, quan sortien de Barcelona residien al castell de Vilassar o a la magnífica masia de Can Bosc d'Alfar. Tenien rodejat el castell de Dosrius, pràcticament i ja s'havien fet una petita guerra, a finals del segle anterior.

Quan es sublevaren els catalans a favor del príncep de Viana, fill de la primera muller de Joan II, que cenyí la Corona d'Aragó a la mort del seu germà Alfons el Magnànim, es desfermaren els ressentiments derivats del comportament d'uns i altres en el Compromís de Casp.

Joan II s'havia casat en segones noces amb la filla de l'almirall de Castella, Joana Enríquez, i no ocultava la seva política d'unificació peninsular, desitjós d'abassegar les altres corones, com no ocultava Joana Enríquez la seva histèrica animadversió als fills de la primera esposa del seu consort.

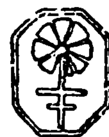
El Príncep Carles de Viana es vegé convertit en una senyera d'independentisme pels catalans. Home d'una bondat extrema fou venerat com un sant i com un màrtir de l'odi de la seva marastre, a qui el poble acusà d'haver-lo emmetzinat. Morí el 23 de setembre de 1.461.

TORRE D' HOMENATGE DEL CASTELL DE SANT VICENÇ O DE BURRIAC.

Fotografia "Monuments Històrico-Artístics i bells paratges del Maresme".
Edicions Obra de St. Francesc. Mataró 1963.

SIGNATURA AUTÒGRAFA (1475) I SEGELL ANUL.LAR DE PERE JOAN FERRER

visens de buriach lo p*ri*-/
mo ssenyors daq*ue*ll /
en qui manar podeu /
+ p. j. ferrer +

Del llibre:
CARRERAS CANDI, F.: *Sumari de la Batalla a ultrança fet per Mossen Pere Joan Ferrer, cavaller, ab la biografia del autor y breu estudi de la obra.* .
Mataró (Estampa Abadal), 1898.

La reacció contra el seu pare i la seva marastre foren unànims a tot Catalunya, unanimitat que saberen destruïr els monarques desairats a base de desenvolupar una immediata demagògia que els reguanyà el poble menut de Barcelona i els pagesos de remença.

No ens podem detenir referint les vicissituts d'una guerra que durà dotze anys i que, militarment decidia, en tots els casos, la intervenció de les tropes estrangeres que afluïen per cada bàndol.

Ens hem de limitar a consignar que el donzell Pere Joan Ferrer hi feu una ràpida i brillant carrera militar i es convertí en un personatge llegendari. En començar la guerra es trobava al castell de Burriac des d'on escrigué una carta a la Generalitat. Després, com sigui que el rei de França Lluís XI, hi veié l'ocasió d'ocupar les terres del Rosselló i s'oferí a un bàndol i altre, arterament (en una carta consignà que es sentia català per la sang que duia de la seva àvia, filla de Joan I el Caçador i, per tant, esperava que el proclamessin rei a ell). Pere Joan Ferrer fou nomenat Capità General de Rosselló i Cerdanya i se n'encarregà de la defensa.

En les eleccions del 30 de juny de 1.466 sortí elegit pel braç militar com a diputat de Puigcerdà i es distingí en les operacions militars de la zona del Llobregat. El 6 de juliol fou nomenat Capità General de l'Exèrcit de la Generalitat que operava a l'Empordà contra el de la Reina, el seu fill (futur Ferran el Catòlic) i els remences, on es vegé acusat de tenir tractes i haver facilitat guiatges a l'enemic. Requerit a Barcelona per aquesta questió, sembla que fou absolt.

Aquella Guerra erosionà els entusiasmes en el bàndol de la Generalitat amb la mort prematura de Pere IV, el Conestable de Portugal, nét del comte d'Urgell, que proclamat rei dels catalans, morí a Granollers, el 24 de juny de 1.466.

La Generalitat oferí, llavors la Corona al bon rei Reiner d'Anjou (el darrer de Provença) qui tramete el seu fill, el Duc Joan de Calàbria, amb un estol poderós; que decantà la guerra a favor de la Generalitat, sobretot, a les terres de l'Empordà, en les que el príncep Ferran s'escapà molt just de caure en una emboscada. Joana Enríquez emmalaltí i es retirà a Tarragona on morí de càncer.

L'any 1.470, quan Girona s'havia rendit i la guerra semblava ja decidida pel desànim que mostrà el rei (cec per cataractes), sobtadament morí el Duc de Calàbria a Girona mateix el 16 de desembre.

Les Festes de Nadal esdevingueren tristíssimes a les llars dels patriotes. El rei Joan II es va fer operar la vista, cercà reforços forasters i tornà a la càrrega. Fou llavors, que el batlle general de la Generalitat Mossèn Joan Çarriera, Bernat d'Armendàris, general navarrès, i Pere Joan Ferrer, desertaren, prèvies unes negociacions secretes amb

el rei Joan. Dirigint les operacions de l'exèrcit reial con tra Barcelona, va ésser ferit a Santa Coloma de Gramenet en el combat de la Torre Baldovina pel setembre de 1.471.

Jutjats en rebel.lia, aquell mateix mes, Pere Joan Ferrer i els altres trànsfugues foren condemnats a ésser executats en efígie i arrossegats pels carrers de Barcelona, acusats de traició. Després en grans dibuixos varen ser exposats uns cartells pels que s'oferien 2.000 florins d'or a qui els capturés i per cadascún que en portés viu i 1.000 si el duien mort.

Quan es restablí de la ferida, el rei el trameté al Rosselló amb l'exèrcit que intentà la recuperació d'aquelles comarques pirinenques ocupades pels francesos. Els combats foren particularment acarnissats entorn i dins de Perpinyà, on els francesos varen fer una resistència a ultrança a la ciutadella mentre es negociava una treva, després de la qual regressà a Barcelona Pere Joan Ferrer i rebé del rei Joan II (la guerra al Principat havia també acabat) el castell i baronia de Burriac amb les viles d'Argentona i Mataró.

En l'acta de cessió el rei el qualifica de "magnífic i dilecte conseller nostre, cavaller..." fent-li constar que la baronia ve a ésser "la remuneració reial pels grans serveis prestats singularment en la campanya de Perpinyà" i que "el castell de Burriac era un dels més insignes del Principat".

El castell, llavors era "un lloc erm i abandonat" i Pere Joan Ferrer es disposà a rebre l'homenatge dels seus vassalls i a imposar-los una contribució de treball per la restauració del castell (dos dies al mes); però, a Mataró li fou refusada l'entrada perquè els pagesos ja l'esperaven amb "artelleria i armes". A Argentona s'havia també parapetat el campanar.

Els forceigs entre uns i altres no acabaren fins el 31 de juliol de 1.480 que el rei Ferran el Catòlic, fill de Joan II, acceptà de rebre la vila de Mataró, com a reial, i carrer de Barcelona, sobre la base que el senyor de Burriac renunciaria als seus drets feudals sobre Mataró pel preu de 8.000 florins, 5.000 dels quals els rebria del sobirà i 3.000 dels mataronins.

Amb aquest capital i el treball dels argentonins i cabrerencs, Pere Joan Ferrer anà reconstruïnt el castell, on sembla que residí fins a primeries del segle següent.

El folkclore n'ha fet un personatge sinistre de llegenda, però, una bona biografia ens en donaria possiblement una versió distinta, mai acordada a la realitat.

Fou la seva època, d'histerisme i de trapelleria, molt semblant a la nostra, i ell, d'aquell clima político-social en fou més aviat víctima que victimari.

Esteve Albert

LOCALITZACIÓ DEL SORTIDOR DE MN. JAUME SALA, ACTUAL PICA D'AIGUA BENEITA A SANTA MARIA.

M.A.S.M.
Fotografia Miquel Sala
Equip del Museu Arxiu de
Santa Maria.

D. O. M.
Maria Virgini
Patrona donum
Pro anima Pauli
Sala patris piiss.
Jacob Sala presb.
1640

En el testament de Mossèn Jaume Sala, fundador de l'Hospital de Sant Jaume i Santa Magdalena, publicat en el número 4 dels FULLS del Museu Arxiu (transcrit per Miquel Brullet) hi consta la deixa del sortidor de la seva casa al Pou d'Avall (actual Hospital) a l'església de Santa Maria, per a que servis com a pica d'aigua beneita.

La inscripció localitzada en la pica de l'entrada principal de l'església, per la plaça del Rei, aclareix perfectament aquesta procedència.

Equip del Museu Arxiu

DOCUMENTACIÓ

==

ALOUS DEL RECTOR DE MATARÓ.

M.A.S.M.
Arxiu del Rector
Plec nº4 - Lletra J
"Llibre de Capbreus y Alous del Sr.Rector de Mataró".
Segles XVII i XVIII
(Alous, manuscrit segle XVIII)

Alous del Rector de Mataró e Pessas de terra que prestan Delme al Rector sol de temps immemorial com consta de las llibretas de Alous que tots los Anÿs fan los Collectors remllidas en lo Arxiu, ÿ per perpetua memoria los Possessors de las mateixas Pessas de terra en lo Anÿ mil setcents setanta buÿt han denunciat á Gaspar Ruís collector de tota la decima etiam de la que participan los Tersorers las affrontacions seguents

A

Pau Arpía caixer de S.Elias te una pessa de terra que afronta á solixent ab terreno del Castell á mitg dia ab tal terreno ÿ lo mateix al Ponent ÿ nort es de vuÿt quarteras de sembradura.

Jaume Anglada del Camí ral te una pessa de terra de 5 quarteras de sembradura afronta ab llevant en honors de Pujol del Palmer á mitgdia ab un caminet dels gitanos á Ponent en honor de Don Magí Vilallonga ÿ part ab Blanch Sastre ÿ al nort ab un caminet que va á la Polvora.

Ametller de Valleix te una pessa de terra vuÿ erma de tinguda de vuÿt quarteras de sembradura que afronta á llevant ab honor den Bruguera de las Planas á mitg dia en honors del mateix Ametller ÿ també á ponent al nort part ab dit Bruguera ÿ part ab Daviu.

Jaume Aÿmerich del Massabá te una pessa de terra de deu jornals que afronta á llevant ab Anton Queralt a mitg dia ab terreno del Castell á Ponent ab Llorens Maresma al nort part ab terreno de dit Castell, ÿ part ab dit Queralt.

Anton Abril del Massabá te una pessa de terra de catorze jornals que afronta á llevant ab Francisco Boter á mitg dia en honor del Beato Matheu á Ponent en honor del Dr. Padro ÿ Reniu. al nort en honor de Mossen Jaume Torras.

B

Balada la Pobilla Carreró de Fr. Jaume te una pessa de quaranta jornals que afronta a llevant ÿ Nort ab altras terras de Balada á mitg dia en honor de Agustí Codina á Ponent ab honor de Llorens Maresma.

Boter Dn.Francisco te una pessa de terra de sis jornals que termina á llevant ab lo cami que va á la torre den Pou á mitg dia ÿ Ponent ab terreno del Castell den Nofre Arnau á tremontana ab terras de dit Boter. Viu en lo Carrer de Barcelona.

Boter Dn.Francisco Carrer de Barcelona te una pessa de terra de tinguda de uns vint jornals que antes possehia lo R. Dn. Joan Batista Pi afronta á llevant ab lo Torrent Forcat á mitg dia en altres honors den Boter, á Ponent ab altre pessa de terra de Boter antes de dit Dr.Pi á tremontana ab lo cami que va de Mataró á Llevaneras vuÿ es horta antes era viña que segons las llibretas dels Alous solia donar de delme al Rector sol quant una carrega de matxo quant una ÿ mitja ÿ quant dos carregas.

C

Calafell Jaume Portal de Valleix te una pessa de terra de quatre quarteras de sembradura den Ametller que ara planta que á llevant ÿ mitg dia affronta ab honors de dit Ametller á Ponent ab Salvador Janer al Nort ab honors den Daviu de Valleix.

Cellers Mathias Portal de Valleix mena una pessa de terra den Ametller de sinch quarteras de sembradura afronta á llevant ÿ mitg dia en honors de Fogueras ÿ Massot á Ponent ab terras de dit Ametller al Nort part ab Fogueras ÿ Massot ÿ part ab honor de Bruguera de las Planas.

Casanovas Antonia Carrer de S.Antoni te una pessa de terra de dos quarteras ÿ mitja de sembradura que affronta á llevant ab honors de la Pobilla Balada. á mitg dia en honor de Llorens Maresma. á Ponent ab la Riera de Mata al Nort en honors de dita Balada.

Caminada Joseph Carrer de Caputxinas te una pessa de terra de vint ÿ set jornals que afronta á llevant ab lo Torrent Forcat: á mitg dia ab Joseph Pallarolas á Ponent ab terreno del mateix Caminada: al Nort ab honor de Francesch Pallarolas part ab los hereus de Joseph Pallarolas ÿ part ab Don Francisco Boter.

Caramany Eularia Carrer den Pujol te una pessa de terra de trenta Jornals que afronta á llevant en honors del Doctor Daviu, ÿ de la Pobilla Balada á mitg dia lo mateix á Ponent en honor de dit Dr.Daviu al Nort ab Joseph Nunell.

Cuÿas Gaspar del Castell den Nofre Arnau te sinquanta jornals de terra que afrontan ab terreno seu vuÿ dia hi ha trenta jornals de terra herma.

Carreras Jaume Portal de Valleix te una pessa de terra de quatre quarteras de sembradura que afronta á llevant ab terreno del Castell den Nofre Arnau ÿ en honors del mateix Castell llinda á mitg dia Ponent ÿ Tremontana.

Cornellas Salvador á la Riera te una pessa de terra de divuÿt jornals que afronta á llevant ab lo Beato Matheu á mitgdia ab Salvador Comellas part ÿ part ab Colomer á Ponent ÿ Nort en honors del mateix Comellas. esta pessa de terra apar ser la de nº2 en lo lloch de la llantia ÿ vuÿ la posseeix Dn. Jasinto Colomer vide fol.9

Campllonch ÿ Guarro Dn.Felix te en lo lloch dit lo Castell den Nofre Arnau una pessa de terra de 15 jornals de cava dura per haver sucsehit á Pere Anton Velada comerciant de Mataró, qui la comprá á Joseph Benavent, ÿ est qui habitaba en lo carrer den Molas paga lo Delme al Alou, com es de veure en las llibretas vellas de antes del Anÿ 1738 en que dit Vilada li comprá per preu de 372 ll. en poder de lluÿs Bruguera Notari publich de Mataró lo dia 12 Sbre. ÿ affrontaba en dit Anÿ dita pessa de terra á llevant en honor de Joseph Murell corder, ÿ part en honor de la pubilla Nadal, ÿ Clavell á mitg dia en honor de Pere Lluria Boter ÿ antes de Theresa Ametller á ponent en honor de Baltasar Comte, Caremanÿ ÿ Rovira á tremontana en honor de Salvador Arnau ÿ Major de Castell.

D

Daviu Dr. en lo Carrer de la Palma de una pessa de terra de divuÿt jornals que afronta á llevant ab Joseph Nunell, ÿ honors de Belada: á Mitg dia en honors de Caramanÿ: a Ponent en honors de Dn. Joan Palau: al Nort ab Joan Nadal part; part ab Jofre ÿ part ab lo Dr. Espona.

E

Esmandia Dn. Felix Carrer de St. Joseph te una Pessa de terra de divuÿt jornals que afronta á llevant ab la sinia de la Pobilla Matas á mitg dia en honors de Semmanat, Boter, ÿ Joan Bruguera baster, ÿ Joan Mandri á Ponent en honor del mateix Esmandia al Nort part en honor del mateix Esmandia, al Nort part en honor del mateix Esmandia, ÿ part en honor de Anton De la Mera.

F

Fabregas la Pobilla Carrer de St.Joseph te una sinia de sinch quarteras de sembradura que afronta a llevant ab Joan Peraller; á mitg dia en las casas del carrer del Carme: á Ponent ab la sinia den Feliu de la Peña; á Tremontana ab lo Camí que va á Casa Pujol del Palmer.

Font Patró Carrer de St. Antoni te una Pessa de terra de set quarteras de sembradura que afronta á llevant ab Pau Ferrer del Rebalet; á mitg dia ab Felip lladó, ÿ Feliu de la peña; á Ponent ab Massot, ÿ Fogueras: al Nort ab Feliu de la Peña.

Feliu de la Peña Carrer de St. Simon te una pessa de terra de quatra quarteras de sembradura que afronta á llevant ab Pongem de Barcelona, á mitg dia ab Pau Ferrer á Ponent ab Simon Notari: al Nort ab Joan Nadal.

Feliu de la Peña Carrer de St. Simon te una pessa de terra de sinch quarteras de sembradura que afronta á llevant ab honor de Pau Ferrer á mitg dia en honor del Patró Font: á Ponent ab Fogueras, ÿ Massot Al Nort ab dit Pau Ferrer.

Ferrer Pau al Rabalet te una pessa de terra de vuyt jornals de sembradura que afronta á llevant ab lo Torrent Forcat: á mitg dia ab Feliu de la Peña ÿ també á Ponent: al Nort ab Pongem de Barcelona.

Font Joseph Carrer de Bon Aÿre te una Pessa de terra de trentasis jornals que afronta á llevant ab Llorens Maresma: á mitg dia ab honors de Dn. Francisco Lleonart á Ponent ab Dn. Carlos Senromá: al Nort ab Feliu de la Peña.

Fins Francesch Carrer de bon Aÿre te una Pessa de terra de la qual sols pagan Alous 6 jornals que afronta á llevant ab un Torrent: á mitg dia ab lo Patró Font; á Ponent ab altre Torrent: al Nort ab Arnau del Christo vuÿ lo Dr.Espona.

G

Galangau Jaume Carrer de Argentona te una Pessa de terra de tinguda de vint, ÿ sis jornals que afronta á llevant en honor de Dn. Joan Palau: á mitg dia ab lo cami que va de Mataró á llevaneras: á Ponent ab un Torrent que va al Castell ÿ al Nort en honors part del Dr.Daviu part de Dn.Joan Palau ÿ Part de Caramanÿ.

Graupera Pau Pou de Vall te una pessa de terra de quatre quarteras de sembradura que afronta á llevant ab la Riera de Mata: á mitg dia ab la Carretera del Castell den Nofre Arnau: á Ponent ÿ tremuntana ab Pou. Serca la Igla. median torrent nomenat al torrent de la fornenca.

I

Illa Balthazar Rambla mena una pessa de terra de vint jornals de Casa lledó de Valleix que afronta á llevant ab Salvador Janer: á mitg dia ab lladó de Valleix á Ponent ab honor de dit Janer al nort ab Torres, ÿ lledó.

Iuliá Joseph Carrer den Pujol te una pessa de terra de quatre quarteras de sembradura que afronta á llevant, mitg dia, Ponent, ÿ tremontana ab terreno del Castell den Nofre Arnau.

Janer carrer nou vide en las Señorias nº 1 ÿ 10 presta decima al Rector sol.

Lloberas Joseph Carrer de Caputxinas te una Pessa de terra de divuit jornals que afronta á llevant en honor de Jaume Casellas: á mitg dia ab Anton Simon á Ponent ab Miquel Torner: al Nort ab Vilardebó: Se diu tambe Planxart

Lloberas Francisco ÿ Baltres te una pessa de terra de deu jornals que afronta á llevant en honor de Jaume Galangau: a mitg dia ab la carretera ô Cami que va á llevaneras: á Ponent ab Jaume Nunell: al nort ab la Pobilla Balada viu en lo carrer de las Capuchinas

Llauder Dn. Manuel de la Torre te una pessa de terra de vuit quarteras de sembradura, que afronta á llevant en honor de la Pobilla Matas, ÿ llauder, ÿ Dn. Francisco Salla ÿ Tarau: á mitg dia ab lo cami ral que va á Barcelona á Ponent ab lo Dr. Espona, ÿ tambe al Nort consta en las escripturas de Gabriel Morera lo Precari fet perlo den Palau Rector á favor de Gabriel Fornells als 12 sbre. 1591

Lladó Joan Cami ral te una pessa de terra de trenta jornals que afronta á llevant ab Joseph Castellá ÿ Simon Notari: á mitg dia ab lo cami ral que va á Caldas á Ponent ab Maurici Riquer: al nort ab Sagimon Ros.

Maria Llado de Vatlleix paga delme als alous per raho de una pessa de terra que posseheix en lo lloch dit torrent de la canal que afronta á Solixent ab Salvador Janer botiguer á mitg dia part ab dit Janer mediant un torrent a ponent y tremuntana ab Salvador Torras y llado.

M

Matheu Jaume Rambla te una Pessa de terra de sinch quarteras de sembradura que afronta á llevant ab Salvador Comellas á mitg dia ab dit Comellas ÿ ab altre terreno de Matheu: á Ponent ab dit Comellas: ÿ al Nort ab Matas del Catastro.

Maresma llorens Carrer nou te una pessa de terra de quinze jornals que afronta á llevant ab la Riera de Mata: á mitg dia ab Jaume Ferrer ÿ Balada: á Ponent ab altra terreno de Maresma al nort ab la viuda Casanovas.

Maresma llorens Carrer nou te altre pessa de terra de vint ÿ sis jornals que afronta á llevant ab la Riera de Mata: á mitg dia ab Francesch Panitro: á Ponent ab lo Patro Font ÿ Feliu de la Peña; ÿ al Nort ab Feliu de la Peña.

Maresma llorens Carrer nou te altre Pessa de terra de trenta jornals que afronta á llevant ab Vieta de llevaneras, ÿ ab Salvador ÿ Joseph Sala Arengader: á mitg dia ab Torres ÿ lledó: á Ponent ab Mora, ÿ Americh al Nort ab Torres, ÿ lledó.

Marques Joan Pou de Vall mena una pessa de terra den Ametller de tinguda de set quarteras de sembradura que llinda á llevant ab Mathies Selles á mitg dia ab Fogueras, ÿ Massot á ponent ab Mora ÿ Aÿmerich al Nort ab Terreno den Ametller.

Marti Joseph Cami ral te en las valls una pessa de vuÿt jornals que afronta á llevant ÿ mitg dia ab la Jener: á Ponent ab Matas del Catastro al Nort ab Salvador Blanch.

Massot Bruno, ÿ Fogueras te una pessa de terra dita la Fermina de quatre quarteras de sembradura que llinda á llevant en honor del mateix Massot á mitg dia ab Mn. Bruno Verivol, ÿ tambe á Ponent al Nort ab lletjos de Barcelona Carrer de S.Bruno

Matheu Jaume Rambla te una Pessa de terra de quatre quarteras de sembradura que afronta á llevant ab Dn.Francisco Boter: á mitg dia ab Anton Carach á Ponent ab un Cami del Castell den Nofre Arnau: al Nort ab terras de dit Castell.

N

Nunell Joseph Carrer den Palau te una pessa de terra de divuÿt jornals que llinda á llevant ab la Pobilla Balada, ab Maria Caramany, ÿ Doctor Daviu a mitg dia ab Gaspar Aÿmerich ÿ ab Baltres: á Ponent ab Dn. Joan Palau: ÿ al Nort ab Joan Nadal

O

Oriols Jaume Carrer de Sta. Theresa te una Pessa de terra en las Tapias den Fatas que afronta á llevant ab lo Dr.Espona vulgo Arnau del Christo á mitg dia ab lo cami ral de la mar: á Ponent ab Francesch Pallarolas, ÿ ab Ribas de St.Vicens: al Nort ab Jofre de la Riera ÿ ab Sanromá te nou quarteras de sembradura.

P

Pera Joan te una sinia viu en lo carrer de Argentona qual sinia te dos quarteras de sembradura ÿ afronta á llevant ab la Riera de Cirera â mitg dia ab la sinia den Brun: á Ponent ab la sinia de la Pobilla Fabregas: á tremontana ab un torrent que va a casa Pujol del Palmer.

Pujol del Palmer Pages de la ciutat te una pessa de terra de tres quarteras de sembradura que afronta a llevant, Ponent ÿ Tremontana ab terreno seu ÿ á mitg dia ab lo torrent o cami que va a Casa seva.

Pi Balthasar viu en lo carrer nou te una pessa de terra de quatre jornals que afronta á llevant ab lo cami que va al Castell den Nofre Arnau: á mitg dia ab Bernat Forns Hortela: á Ponent ab lo Cami que va á llevaneras; ÿ al Nort ab honors de Isidro Dardiñá, Rafel Alsina, ÿ llorens Torras.

Portell Dn. Gaspar Carrer den Palau te una pessa de terra de vint ÿ sis jornals que afronta á llevant ab Aÿmerich, Mora; ÿ ab Vieta de llevaneras: á mitg dia ab Joseph Sala Arengader, á Ponent ab un Torrent, ÿ al Nort ab altre Torrent.

Palau Dn. Joan Carrer den Palau te una pessa de terra de vint ÿ set jornals que afronta á llevant ab lo Doctor Daviu: á mitg dia ab lo Torrent que va al Castell den Nofre Arnau: al Nort ab terras del dit Castell.

Pou Joseph ÿ demes Curadors de Mariano Pou fill de Pere Martÿr Pou tenen una pessa de terra de vuÿt jornals que afronta á llevant ab un torrent de Vallbaldera: á mitg dia ab Joan Alsina de llevaneras á Ponent ab terreno de dit Pou ÿ de Anton Pont al nort ab Ferrer ÿ Cabot de llevaneras. Plassa de S.Maria.

Puig Salvador corredor de Barcelona Rambla te una pessa de terra de trenta jornals que afronta á llevant ab la Pobilla Gademi: á mitg dia ab Pere Borrell; ÿ tambe al Ponent: al Nort ab un caminet que va á la Polvora

Patuel Andreu Carrer de St.Sadurní te una pessa de terra de quatre quarteras de sembradura que afronta á llevant ab terreno del Castell den Nofre Arnau, ÿ tambe á mitg dia: á Ponent ab la Carretera que va al Castell, ÿ al nort ab altre terreno de Patuel.

Pera Andreu Carrer de St.Ramon te una pessa de terra de quatre quarteras de sembradura que afronta á llevant ab terreno del Castell den Nofre Arnau, ÿ la Riera de Mata; á mitg dia, Ponent, ÿ Nort ab terreno del mateix Castell ÿ á tremuntana ab Pau Graupera

Q

Queralt Anton Plassa major te una pessa de terra de vuÿt quarteras de sembradura que afronta á llevant ab Francisco Viñonet á mitg dia ab Joseph Caminada á Ponent ab Thomas Aspar: al Nort ab Dn.Carlos Senromá

R

Riquer Maurici Rebalet te una pessa de terra de vint ÿ quatre Jornals que afronta á llevant ab Joan lledó: á mitg dia ab lo Cami ral que va á Caldas: á Ponent en honor de la Pobilla Matas: al Nort ab Simon Notari, ÿ Ribas de St.Vicens de llabaneras

S

Sauri Jaume Cami ral te una Pessa de terra de quinze jornals que afronta á llevant en honor de Dn. Magi Vilallonga: á mitg dia ab lo Cami que va á Argentona: á Ponent ab Jofre de la Riera: al Nort ab la viuda Janer.

Sans Joseph dit lo Suro del Carrer del Carme te una Pessa de terra de quatre quarteras de sembradura que afronta á llevant ÿ mitg dia ab terreno del Castell den Nofre Arnau: a Ponent ab Jaume Aÿmerich: al Nort ab Anton Queralt.

T

Torner Miquel Carrer de Argentona te una pessa de terra de vint, ÿ un jornal que afronta a llevant ab Joseph lloberas, ÿ Planxart Sastre: á mitg dia ab honor del Dr.Espona alias Arnau del Christo: á Ponent ab Dn. Francisco llecnart, ÿ tambe á tremontana.

SENYORIES DIRECTES DEL RECTOR DE MATARÓ

M.A.S.M.
Arxiu del Rector
Plec nº4 - Lletra J
"Llibre de Capbreus y Alous del Sr.Rector de Mataró".
Segles XVII i XVIII
(Part manuscrita segle XVIII)

SEÑORIAS DIRECTAS DEL RECTOR DE MATARÓ

I Molí de Vent

Una pessa de terra en la montaña dita Molí de Vent de tinguda de deu jornals de home de cavadura poch mes o menos que vuÿ posseeix la pobilla Janer del carrer nou ÿ son marit Mariano Trisach. Consta de una confessió que está en lo Arxihuer que feu Joseph Barque Sabater en poder de Salvador Torras-Notari publich de Mataró se trobará dendel Anÿ 1742 al del 1764 la copia es en lo Arxihuer en lo plech nº 1 ab uns pergamins, ÿ alli se citan altres titols per probar la señoria lo cens es prestació de Decima al sol Rector.

2 La Llantia

En poder de dit Salvador Torres en lo temps sobreinsinuat Salvador Comellas Sabater confessá en señoría ÿ Alou del Rector ab prestacio de Decima á ell sol de una pessa de terra de tretze jornals situada en lo lloch dit La Llantia que es la mitat de aquella pessa de terra de tinguda de 26 jornals de viña plantada tota en alou ÿ señoria del Rector que te ÿ posseeix Thomas Roldos Mestre de Casas qual pessa de terra de 26 jornals en lo Anÿ 1580. lo Rector de Mataro establi á Jaume Boet pages del veinat de la torre de Argentona. Vide lo establiment de pergami en lo plech nº 1 que esta en lo Arxihuer de la torreta ÿ la copia de la confessio de dit Comellas que calenda altres titols esta en lo mateix plech.

Al dit Salvador Comellas succehí sa filla unica Margarida que casá ab Pau Pla, dels quals hi ha una filla Anna Maria que casá ab Felix Gracios Pilot; ÿ estos conjuges ab acte rebut en poder de Anton Torras ÿ Mataro Notari publich als 10 juliol 1791 veneren dita pessa de terra á Dn. Jacintho Pera Jordi ÿ Colomer per preu de 160 sous han de prestar Decima al sol Rector est acte es firmat per mi Dr. Sumalla Rector de Mataró per raho de Señoria, ÿ he cobrat lo lluÿsme feta gracia.
Los 13 jornals del Rector son á la part de llevant de la total pessa comprada per dit Colomer de 58 jornals que afronta á Sol ixent ab honors de Jaume Matheu á ponent de part ab Peramas ÿ part ab lo Dr.Reniu mediant lo cami a la Llantia á tremontana ab los hereus de Joseph Matheu.

3 Torrent forcat

En poder del mateix Salvador Torras en lo temps sobredit (y fou als 12 de Juny, de 1760) Salvador, ÿ Maria Theresa Genollá Pare ÿ filla confessaven al mateix Rector Dr. Anton Serch tota aquella pessa de terra de viña vella situada en lo lloch dit lo Torrent Forcat de tinguda de sis quarteras de sembradura poch mes o menos ab prestació del quint, Decima ÿ primicia de tots los fruits vide la copia de la confessio en lo plech sobre dit del Arxiuet de nº1

4 Camp de las forcas

En poder del mateix Salvador Torras Not. en lo mateix dit temps Joseph Anton Llauder ÿ Duran ciutada honrat de Barcelona confessá al mateix Rector Serch tota aquella pessa de terra ans de viña plantada, ÿ vuÿ campa de tinguda de 8 quarteras de sembradura de forment poch mes o menos situada en lo lloch antigament dit del Espinao, ÿ despres lo Camp de las forcas, ÿ vuÿ las sinias baix prestació de Decima ÿ Primicia de tots fruits vide copia desta confessio en lo Arxihuet en lo plech sobredit vide una venda que feu Maria Fornells al Magnifich Joseph llauder als 19 Octubre 1726 en poder de Joseph Simon Notari per preu de 1300 sous vide la confessio feta per D.Manuel llauder, ÿ sa mare D.Bernardina als 7 Agost 1782 en poder de Anton Torras notari de Mataró cabbrevacio vide lo Precari ó nou establiment fet per lo Dr. Joan Palau Rector á favor de Gabriel Fornells en poder de Gabriel Morera Notari de Mataró en la escrivania del Rector als 12 Sbre. 1591. lo acte de venda que feu de dita pessa de terra Maria Fornells, ÿ Picaire á favor del Dr. en Dret Joan Llauder en poder del R. Jaume Guiu vicari de Mataró als 12 Octubre 1726 vide lo establiment que feu Dn.Manuel llauder á Jaume Bonaventura Gibert en poder de Francisco Boronat Notari de Mataró als 20 Sbre. 1780 vide en la nota dels Alous v. llauder. Havent seguit plet contra Jaume Gibert Notari Anton Torras ÿ produhir alli los instruments que proban lo directe DOmini del Rector tandem dia 2 Sbre. 1787 en poder de Francisco Boronat Notari he firmat per raho de Señoria dita compra de establiment que feu llauder á Jaume Gibert als 20 Sbre. 1780 en poder de dit Bronat ÿ he fet Apoca del lluÿsme á Felix Gibert fill de dit Jaume ab cessió sens eviccio cobri 75 sous feta gracia del restant.

5 Pou prop la Iglesia

En lo dia 25 sbre. de quiscuen anÿ percebeix lo Rector un cens de dos Gallinas de casa Pou enfrente la torreta de la Rectoria per raho de la Casa que esta en señoria del Rector consta de la señoria ÿ Cens consta del establiment en un acte de pergami que esta en lo Arxihuet dins lo plech nº 1 Consta també del acte firmat per raho de señoria als 24 Agost 1598 en poder de Gabriel Morera Regint la Notaria de la Rectoria fol.230 del tomo en folio diversorum ÿ fol 260 ÿ del llibre 8

6 Mas Reniu

Es lo Mas Reniu ab totas sas terra, honors, ÿ possessions en señoria Directa del Rector.

Ab que rebut en poder de Gabriel Morera en la escrivania de la Rectoria als 23 Maig 1595 ho confessa Galceran Reniu del Torrent.

Ab acte en poder de Vieta Notari (cuÿos manuals son en la escrivania major desta Ciutat, Als 4 Agost 1629. Pere Pau Pons Rector de Mataro firmá per raho de señoria lo acte de venda á carta de Gracia fet ÿ firmat per Pau Reniu del Torrent á favor de Francisco Fabregas oller tota aquella pessa de terra de viña plantada de deu jornals de cavadura de pertinencias del Mas Reniu affirmant alli que dit Mas es tot á Señoria del Rector, affrontant á Orient ab la Riera de Cirera á mitg dia part ab Jaume Raÿmir que fou den Pujol del Palmer, ÿ part ab Gabriel Arnau dit lo Mas Sabá: á ponent ab los hereus del Mas Feu de Valleix ÿ á tremontana ab lo venedor. ÿ en 23 de Agost 1632 Francisco Aviño Pbre. ÿ economo de Mataro firmá per raho de señoria lo acte de tota venda de dita pessa de terra. Com se veu en la mateixa escrivania en lo acte de venda Dret de lluir ÿ quitar dita pessa de terra en poder del mateix Joan Vieta dit dia 23 Agost 1632.

Als 16 Sbre. 1639 Pere Folquer Pbre. Y Rector de Mataró firmá per raho de señoria lo acte de venda á Carta de gracia feta ÿ firmada per Joan Pau Reniu á Joan Illa Mariner de un tros de viña situada en lo lloch dit lo Mas Reniu del Torrent.

Als 21 Sbre. 1637 dit R.Pere Folquer Rector firmá per rahó de señoria lo acte de venda á Carta de gracia fet per Joan Pau Reniu del Torrent á favor de Jaume Martorell passamaner de un tros de viña de pertinencias del Mas Reniu.

En la escrivania de la Rectoria en poder de Geroni Portell ÿ Tarroella als 18 novembre 1636 dit Folquer Rector firmá per raho de señoria lo acte de venda á carta de gracia fet ÿ firmat per Joan Pau Reniu del Torrent á favor de Joan llobet Fuster de un tros de viña situat en la Quintana den Reniu ÿ se diu ser tot lo Mas en señoria del Rector

En poder de Benet Guitart Pbre. ÿ vicari de Mataró en 22 juliol 1640 lo R.Pau Calopa Rector firma per raho de señoria una venda perpetua feta per Joan Pau Reniu del Torrent á francesch Fabregas oller un tros de viña de cavadura de 12 homens de pertinencias del Mas Reniu del Torrent ó de la quintana, ÿ del Dret de lluir ÿ quitar altre pessa de terra de dit Mas que dit Reniu havia venut á Carta de gracia á Joan Illa tot per preu de 464 sous 4 diners ÿ tot en Domini del Rector á cens de 3 diners que fa dit Mas Reniu per Nadal junt ab la quintana.

En poder del mateix Guitart als 21 sbre. 1640 el mateix Rvd. Calopa firma la revenda que feu á dit Fabregas per raho de señoria, ÿ en los manuals de dits Torruella ÿ Guitart ni ha molts altres.

En poder de Francisco Boronat Notari publich de Mataró als 10 sbre. 1784 Christofol Bager ÿ Fabregas vené á D.Maria Francisca de Vilallonga ÿ de Tamarit viuda de Dn. Joseph Gomez de la Torre ÿ Jaraveitia la Horta ó sinia de partinencias del Mas Betriu dita la sinia den Fabregas que á llevant afronta part ab los hereus de Joan Pera semoler part ab la riera de Cirera á mitg dia en honor del R. Felix Brua Pbre. part ÿ part ab lo capdemunt del Carrer de Massaba per lo qual se entra en lo carrer del Carme ÿ part ab las clausuras de las casas del llarch de dit carrer del Carme á Ponent ab honors de Feliu de la Peña á tremuntana ab Pujol del Palmer mediant un camí ÿ esta á señoria del Rector de Mataro sens prestacio de cens. conte 6 quarteras de sembradura poch mes ho menos ÿ se han pagat quatre mil lliuras.

7 Camp prop lo Mas Capella

En lo plech del Arxiuet de nº1 en lo mateix dit Pergamí en que esta lo cens de Casan Pou se troba una confessio á favor del Rector de un cens de 464 que percebeix de un camp de terra per fer casas prop lo Mas Capella est cens no se cobra ni se sab hont es est camp. tal volta ab mes diligencia se trobarian altres instruments. tal volta es lo cens de la quintana den llorens mas que afrontaba á tremontana ab lo mas Capella.

8 Rectoria

En la casa que vuÿ es celler gran de la Rectoria estaba á Domini del Rector ÿ lo emphyteuta pagaba á dit Rector 9 sous de cens per un Aniversari fundat per Pere Fabregas vido en lo Manual de Morera fol. 345 lo acte de 24 Sbre. 1595 ÿ lo Manual del mateix Gabriel Morera en folio de lletra B fol 41 en lo Abril 1599 ÿ en lo manual signat de lletra c. del mateix Morera se troba en lo fol. 4 la señoria Directa del Hort de la Rectoria.

Esta señoria directa se consolidá ab la proprietat ÿ lo Rector correspon al Clero 9 sous per lo dit Aniversari ques en poder de Antoni Massia ÿ Torres vicari de Mataró dia 21 maig 1660 Margarida Serra ÿ Roig, Mariangela Padro ÿ Reniu viuda, ÿ Joseph Padro ÿ Reniu Dr. en Medecina veneren á Carta de gracia per preu de 188 doblas en or ÿ mitja tota una casa que buÿ es lo seller gran de la Rectoría ab vuÿt cortans de hort al R. Dr. Pau llorens Rector de Mataro. es lo acte en lo Arxiuet en poder de Sauri Noth. ÿ als 27 Febrer 1709 lo R. Dr. Ramon Riera Rector comprá á tota venda la sobredita casa ÿ hort en poder de Joseph Miquel Serra notari al Dr. en Medicina Joseph Padro ÿ Reniu per preu de mil cent vint ÿ nou lliuras del qual fins vuÿ pagan pensio á for de censal á las pias rendacions de esta Iglesia fa per est partit de señoria lo Acte de venda de 24 Juliol 1592 feta per Joan Mas á Gaspar Portell en lo manual de Gabriel Morera de lletra D. fol.26

9 Saumell, ô Caravera den Costa

En lo Manual en folio de Gabriel Morera Nothari custodit en la vicaria se observa que los folios no venen següits; perque la foliacio de un acte, dura fins que lo acte es finit encara que tinga molts fulls en lo folio pues 17 de dit manual de lletra D. se troba una pessa de terra de sis jornals de Bous que termina a orient part en honor den Daviu, ÿ part en honor den Morot. á mitg dia ab la Ori lla del Mar á ponent en honor den Pongem á trmontana ab lo residuo de la pessa de terra situada en lo lloch nomenat Saumell vulgarment la Caravera den Costa de tinguda de 16 quarteras que á mitg dia tambe afronta ab la orilla del Mär. se ha de buscar est partit ÿ veurer los actos del Pos sesor pues es de señoria del Rector.

10 Terra Molins de Vent

Vide la confessio de fol. 2 del present Capbreu hont se troba ser lo Rector señor directe de una pessa de terra de viña plantada situada en lo lloch dit lo molí de vent ques diu terminar á llevant en honor de Anton Padro Apotecari part ÿ part en honor de Jofre mercader, á mitg dia ab Pau Comas mediant lo cami ral á ponent en honor de Francesch Palau, ÿ Arnau de la Torre ÿ á tremontana en honor den Padro, ÿ den Francesch Palau esta pessa es la mateixa que se ha dit nº1 que vuÿ la posseeix la pobilla Janer del carrer nou casada ab lo Sr. Trisach.

11 Terras picas den Serra

En lo manual de Gabriel Morera de lletra B. Fol.144 se troba en señoria del Rector ad cartos annuos census una pessa de terra de viña plantada tinensa de 6 jornals de cavadura de homens en lo territori de Mataró ÿ lloch nomenat las Picas den Serra termina á Orient, ÿ mitg dia en honor de la viuda Llorella á ponent en honor den Serra de Cirera mediant Torrent, ÿ á tremontana en honor de Gaspar Arnau, ÿ en la venda desta pessa de terra diu lo venedor Galceran Reniu del Torrent Pages, que lo Mas Reniu que ell te ab totas sas terras honors, ÿ possessions esta á señoria del Rector. Se han de veurer ÿ capbreuar ditas terras del Mas Reniu situat en Sirera, ja derruit, ÿ de sa quintana que es la sinia prop Pujol del Palmer. la segona ques troba per lo Cami dels Gegants. vide nº6

12 Terras Boter

Ab acte rebut en poder de Joseph Pintat en la escrivania publica de Mataro als 22 Agost 1750 lo Dr. Llauder Rector firmá per raho de señoria la venda feta á favor de Francesch Boter comerciant per Margarida Pi, ÿ los RR. Dr.Joan Batista, ÿ Carlos Pi de una pessa de terra cerca lo castell unida ab altres pessas de terra alli venudas, que termina á tremontana

ab lo cami ral que va de Mataro á llevaneras: á llevant ab lo Torrent forcat: á mitg dia ab honors ans de Onofre Molins, ÿ vuÿ de Boter: á ponent ab altres pessas de terra que foren de dits Pi. es de uns vint jornals, ÿ es señoria á prestacio de Decima al sol Rector.

13 Terras á Valleix

Ab acte en poder de Torroella (escrivania del Rectór) als 6 de mars 1634 se troba que te lo Rector á directa señoria ad prestasionem Decima de omnibus fructibus una pessa de terra de viña plantada de sinquanta homens de cavadura que termina á Orient part en honor den Massot de Valleix, part en honor den Matas Pages, ÿ part en honor de Joan Palau ÿ Bellot qui la comprá en dit acte á Joan Pongem á ponent part en honör den Prtell de Valleix, ÿ part en honor den Sala de Valleix.

14 Terras á Valleix

als 24 maig 1569 en poder de Francesch Gual Noth. pub. de Barcelona lo Sr.Dimas Loris Rector de Mataro establi á Pere lledó Pages de Valleix una pessa de terra sita en lo lloch dit vilaseca que terminaba á Orient en honor del mateix lledó á mitg dia en honor den Fogueras de la plasseta que fou den Feu de Valleix. á ponent en honor del mateix lledó mediant un cami ÿ á tremontana en honor de Sala arrendatari á cens de 1 sous está lo estabIiment en un acte de Pergamí en lo arxiuet de la Torreta en lo plech de nº7

Als 18 maig 1617 en poder de Jaume Matas Notari cuÿos manuals son en la escrivania de Mataro Jaume lladó de Valleix arendará á Anton Sala dita pessa de Terra de 20 jornals de cavadura en lo lloch dit vilaseca ô tesigot hont se diu ser á señoria del Rector ab la prestacio de dit cens.

15 Terras Al Vidal

En poder de Anton Gusi cuÿas escripturas son en la escrivania de Mataró dia 7 Desembre 1710 se troba que Felix Palou ÿ Dorothea Palou conjuges, firmaren revenda de tota aquella pessa de terra de set jornals de home de cavadura situada en la Ciutat de Mataro en lo lloch dit Al Vidal affronta á orient ÿ mitg dia en honor dels Hereus del Magnifich Jaume Nadal Dr. en Medicina de Mataro: á mig dia en honor dels hereus ô successors de Isidro Godori part ÿ part en honor den Janer qui fui den Pi el Mata: á ponent en honor de dit Janer que fou de Pere Pareller: ÿ á tremontana en honor dels hereus de dit Dr. Nadal; á Domini directe del R. Rector de Mataro á cens de tres lliuras deu sous tots Anÿs se ha de averiguar hont es, ÿ com cantan los actes dels possessors.

COBERTA DEL **"LLIBRE DE CAPBREUS Y ALOUS DEL SR. RECTOR DE MATARÓ".**

Segles XVII i XVIII
M.A.S.M.
Arxiu del Rector - Plec nº. 4 - Lletra J

La partida nomenada al Vidal esta entre los Veynats de Mata y Vallleix y la sobredita pessa de terra en el dia la posseheixen Esteve Gualba Negociant y Joaquima Gualba y Subirá conyuges en Mataró habitants, essent del Rey lo domini directe segons aixi esta expressat en las escripturas de la mateixa pessa de terra asaber: en la de venda otorgada en poder del Sr. Francesch Fins Noth. de Mataró per D. Felix Falguera á favor de dits conyuges; en la de venda del dret de recobrar la mateixa, que en poder de D. Anton Torras també Noth. de Mataró als 29 Abril de 1778 otorgaren Mateu Cusachs y altres á favor del Dr. Joseph Anton Falguera; y en la altra escriptura de venda otorgada en poder de Marti Simon Noth. de Mataro als 25 de Octubre de 1711 per Joseph y Francisco Salom a Anton Buñol: y si be en la escriptura de 1710 dalt citada se expressa tenirse per lo Rt.Rector de Mataró no diu que la Señoria sia de ell ans bé expressada que se te al cens de 3 diners 10 sous en nuda percepció cual cens cobraran los capellans per ser destinat segurament per fundacions.

16 Terras Vallvardera

En poder de Joseph Simon Nothari (cuÿas escripturas apar se guardan en la escrivania de Mataro) Als 22 Maig 1725 Pau Cabot vené a Joan Pou Mercader una pessa de terra de 8 jornals sita en lo lloch dit Vallvardera afrontaba á llevant ab lo comprador mediant torrent á mitg dia ab Joan Alsina treballador de llavaneras: á ponent part ab lo comprador, ÿ part ab Pau Garí á Tremontana ab Miquel Cabot se te per lo Rector de Mataro á cens de 5 sous. Cabot la tenia per venda que Joan Torner com á Procurador de Pau Soler havia fet á son Avi en poder de Sauri Nothari als 19 sbre. 1670 vide en lo Manual de Sauri que está en la vicaria se ha de averiguar.

17 Terras Ametller

En poder del mateix Joseph Simon Notari als 3 Maig 1725 Joseph Ametller de Valleix establí á Jacintho Serra treballador una part de la pessa de terra que lo total era de cent jornals, ÿ dita part de pessa de terra establerta contenia 30 jornals ÿ affrontaba á llevant part ab la pobilla Portell ÿ Fogueras, ÿ part ab la pobilla Bruguera dels planells, á mitg dia ab la pobilla Fogueras, á ponent ab lo restant de dita pessa, ÿ á Tremontana ab Daviu de Valleix á Señoria del Rector ab prestació de la Decima part de Fruits. vide en los Alous v: Amatller de Valleix.

Ab acte rebut en poder de Salvador Mataró Notari publich de Mataró als 25 Abril 1709 Theresa Ametller viuda, ÿ Joseph Ametller mare ÿ fill confessaren á favor del R. Dr. Ramon Riera Rector la señoria de dita pessa gran de terra á prestacio de Decima, ÿ 1 sou de cens. la Confessio esta Authentica en lo Arxiuet en lo llibre intitulat plech de nº3 en lo fol.2 ÿ la total dita pessa de terra se diu alli afrontar a llevant part en honor den Portell: á mitg

dia en honor de dit Portell: á ponent part en honor dels Hereus de Major de carrer de Argentona, ÿ part en honor dels successors de Joseph Tarau, ÿ part en honor de Francisco Sala Pages de Välleix; ÿ á tremontana en honor de la pobilla Daviu de Valleix: be que la pessa sols se diu contenir vuÿtanta jornals poch mes ó menos.

En lo mateix fol.2 del plech de nº3 dels Arxiuer se troba authentich lo establiment que feu lo Rector á dits Mare ÿ Fill Ametller ans de dita confessió ÿ en la mateixa diada, ÿ Anÿ en poder del mateix notari baix la prestacio de dit cens de 1 sou lo dia de S.Pere ÿ S.Feliu de quiscun Anÿ ÿ prestacio de Decima de tots fruits.

En lo mateix plech de nº3 fol.2 se troban calendats altres instruments en un quadern de notas del Dr.Joseph Serch Rector.

En poder de Joseph Pintat Notari de Mataro en la escrivania publica Als 29 Juliol 1753 en lo lloch dit la Montaña ó font dels Albas hi ha un stabliment fet per Antonia Ametller viuda á fävor de Antoni Salles de 18 jornals quë son part de dita pessa de terra ÿ lo acte fonch firmat per raho de señoria per mi Dr.Sumalla Rector.

18 Terras Palau

En poder de Joseph Simon Notari (cuÿas escripturas son en la escrivania de Mataro) als 5 Agost 1729 se troba una venda á carta de gracia feta per Joseph Soler, ÿ Barcelo Sastre á Barthomeu Albi de una pessa de terra de 6 jornals en lo lloch dit lo Palau situada. termina á llevant ab Pere Silvestre Mariner de Mataro: á mitg dia ab Janer Negociant: á Ponent ab lo cami ral que va á Valleix á tremontana ab Mädrona Blanch viuda que antes fou de llauder á señoria del Rector reb 6 sous de censos annuals. se ha de buscar la pessa ÿ veurer los instauradors dels possessors.

19 Terras Vilassar

En poder de Miquel Serra Notari (cuÿos manuals son en la Rectoria) als 29 sbre. 1709. lo Rector de Mataro vene una pessa de terra de 6 jornals en lo terme de vilasar ÿ en lo lloch dit lo Meÿal, ô Mujal á favor de Fermí Mascaro de Cäbrera afronta á llevant ab Viñals alias Mallorqui de Cabrera á Mitg dia part ab dit Viñals, ÿ part ab Faura de Sänchryst: á ponent ab lo torrent den Amat: á Tremontana ab Pere Viväs de Sanchrist, ÿ part ab Serra de Vilassar á Señoria del Rector de Mataró. se ha de examinar ÿ veurer los actes dels possessors.

20 Terras Argentona

En la escrivania de la Rectoria de Mataro en poder de

Segui Notari als 12 Febrer 1692. Joana Jofre viuda del Magnifich Joan Jofre establi á Diego Maso Peller una pessa de terra de 7 jornals en lo terme de Argentona en lo lloch dit las Buigas ô Gatassa, que termina á Orient ab Campins Assahonador: á Mitg dia ab lo torrent dit la gatassa: á ponent ÿ tremontana ab Agusti Valls Pages de Mataro se te per lo Rector de Mataro, ÿ se sembra unida ab la que te alli Campins.

21 Terra Castell

En poder de Salvador Sauri (cuÿos manuals son en la Rectoria) Als 3 Novembre de 1674 Jaume Casellas, ÿ Oliver Mariner de Mataro feu venda perpetua á favor de Pere llunell corder de tota aquella pessa de terra de 14 jornals de cavadura situada en lo lloch dit del Castell. affrontant á llevant en honor dels Hereus de Anton Arnau Mercader: á mitg dia en honor de Jacintho Nadal Mariner. á ponent en honor del Pobill Isidro Morera: á Tremontana en honor part del dit Anton Arnau, ÿ part en honor del Magnifich Felix Nadal Dr. en Medicina. se te per lo Rector de Mataro. se ha de averiguar la pessa qual sia, ÿ veurer los actes dels possessors. Es lò Acta prout sequitur.

22 Terras lo Miró

En lo lloch dit lo Miró del terme de Mataro ab acte en poder de Salvador Torras Notari de Mataro als 6 sbre.1776. la señora Theresa Raÿmir, ÿ Padro Donzella establi á favor de Joan Valls treballador de Mataro una pessa de terra á cens de la mitat dels fruits, ÿ entrada un parell de Pollastres situada en lo lloch dit lo Miró tinencia dos quarteras ÿ sis cortans de sembradura que afronta á Orient en honor de Felip neri Esmandia, ÿ part en honor de Joseph Anton Queralt á mitg dia part en honor de Jaume Sauri Ferrer, ÿ part en honor de la pobilla Pujol del Palmer: á ponent en honor dels hereus, ÿ successors del Magnifich Melcior de Palau; ÿ á tremontana en honor de Joan Flaquer negociant de Mataro. Tenencia per R. Rectorem Ecclesia civitatis mataronis sub Dominio, et allodia epis. qual acte firmi per raho de señoria jo el Dr. Damia Sumalla.

En lo lloch dit lo Miro ô nogueras cerca los Molins de Vent esta situada una pessa de terra de viña plantada de 10 jornals poch mes ô menos que afronta á sol ixent en honor del Dr. en Dret Francisco Reniu, ÿ Padro Burgès. á mitg dia ÿ Ponent en honor de la Pobilla Trisach, Boter ÿ Janer, ÿ á tremontana en honor dels hereus de Salvador Blanch Mariner, en Domini ÿ Alou de la Rectoria de Mataro sens prestacio de cens. qual pessa de terra en poder de Francisco Boronat Notari de Mataró la Sra. Eleonor Matas vene per preu de 250 sous á Mariano Trisach comerciant qui ne paga lo lluisme ÿ firmi lo Acte per raho de señoria Als 5 Janer 1791.
Esta pessa spectaba á Joan Matas Avi de Eleonor Matas per venda lin feu Francisco Gemmir ÿ lleonart en poder de Francisco segui Notari Als 28 mars 1716

23 Terras figuera Major

En un Manual de Gabriel Morera intitulat divisions que esta en la vicaria signat de lletra C en folio 23 se hÿpoteca una viña de 14 homens de cavadura situada en lo lloch nomenat Figuera Major que termina á Orient en hönor de Bernat Morot á mitg dia part en honor de Bernat Pongem part en hönor den Jofre, ÿ part en honor den llado de Valleix: á tremontana en honor den Peraller Calderer: á ponent en honor den Morot venut per Roure de Matarone ad praestasionem decima partis omnius fructus sub Dominio, et Allodio ejusdem. la posseheix Francesch Viñas fora Portal de Valleix corder es en lo acte de pergami que refereix sa señoria, ÿ lo cens es Delme, ÿ per conseguent deu pagar al Alou ha demanat gracia á 2 s.per lliura.

24 Terras torrent den bova ÿ Moli de la polvora

Ab acte rebut en poder de Salvador Torras Notari public de Mataro als 15 setembre anÿ 1761 Joseph Anglada espar ter del Camí Ral comprá una pessa de terra de 5 quarteras de sembradura que afronta al llevant en honors de Pujol del Pal mer á migdia ab un caminet dels Gitanos, á ponent en honor de Dn. Magi Vilallonga, ÿ part ab Blanch Sastre, ÿ al nort ab lo caminet de la polvora. es Alou del Rector presta Decima al sol Rector qui es lo Señor directe á cens de 3 sous quiscun Anÿ, ÿ en las cubertas de dit acte que guarda dit Jo seph Anglada li ha feta rebuda de dits censos fins á 18 juliol 1788 vide en los Alousverbo Anglada.

Nota que en poder del Dr. Anton Torras, ÿ Mataro está lo Cab breu nou. cada confessio está concerta á tres pessetas, ÿ lo Paper sellat. te rebudes á bon compte sexanta lliu ras. ha de entregar al Rector totas las confessions que te, ÿ donar compte de las 60 ll. que li bastrague lo Dr. Sumalla com se trobara en lo Arxiu en un plech de papers rotulat = Capbrevacio del Dr. Sumalla.

Nota que las confessions del present llibre son Autenticas.

NOTA DE L'EQUIP DEL MUSEU ARXIU DE SANTA MARIA.

La documentació que hem transcrit es del "LLIBRE DE CAPBREUS I ALOUS DEL SR. RECTOR DE MATARÓ" que es va fer el 1626.

El per què de l'existència d'aquest Llibre i escriptures corresponents, cal cercar-lo a la Sentència Arbitral de Guadalupe (1486), signada entre Ferran el Catòlic i els representants dels remences

catalans. Per aquesta sentència i, entre altres disposicions (com l'abolició dels "mals usos", es redestribuí la propietat al camp català, amb la introducció dels contractes d'emfiteusi. El concepte de propietat es desdobla en dues acepcions, i així, en un mateix terreny hi trobem un domini directe o eminent (la propietat real o formal en mans del senyor) i un domini útil (la propietat material enmans del pagès). Amb aquesta interpretació, el propietari considerava seva la terra, alhora que el pagès en podia disposar quasi en "plena propietat" (deixant-la en herència, venent-la o rellogant-la). El pagès sols tenia les obligacions del contracte: millorar i no deteriorar la terra que se li havia donat en emfiteusi i satisfer un cànon anual (o cens) al senyor eminent (sovint un 5% de la collita recollida).

El Capbreu, i ací la seva funció, era un document o manual on hom anotava en forma abreujada i en espais cronològics separats, les confessions o reconeixements fets pels emfiteutes als senyors directes (en aquest cas, al Rector de Mataró), Els senyors directes i mitjans iniciaven causes de capbrevació destinant-les al reconeixement del domini directe, la liquidació de censos endarrerits, el pagament de lluïsmes (tant que reben els senyors de l'import de vendes realitzades: 33%), el compliment de l'obligació d'amortitzar i la justificació dels drets d'emfiteuta. Les causes es plasmaven en aquestes escriptures públiques, on s'hi conté, després de l'exposició de la causa, la relació dels béns afectats, de llur situació, de llur superfície i llurs afrontacions i drets dominicals: prestacions en moneda o espècie, pagament de lluïsmes, reconeixement de deutes, regim d'amortització, etc.

Jaume Tos i Urgellés, en el seu Tratado de Cabrevación según el Derecho y estilo del Principado de Cataluña (1784) ens diu que "estas causas son muy frequentes en Cataluña por la utilidad que atrahen a los Señores Directos o Medianos ... porque les conservan los Derechos Dominicales y porque son una renovación del Dominio, el qual prueban concluyentemente sin necesidad de otra justificación".

Aquesta documentació, i en paraules d'Antoni M. Aragó i Cabañas, constitueix una font de primer ordre per als estudis demogràfics, socials, econòmics i onomàstics.

C. M. i R.

En els propers "FULLS" transcriurem la relació de les "Senyories Directes del Rector de Mataró" corresponents a cases, relació que finirà la sèrie.

DIRECTORI DE LA YGLESIA DE MATA, COMPOST PER LO RNT. MARIANO DEL SOL PBRE. VICARI DE MATARÓ AÑI 1857.

M.A.S.M.
Documentació Mata

Transcripció de la primera part del llibre manuscrit.

Terme de Mata

Situat lo veinat de Mata en un punt elevat á la part de tremontana de Mataró y á la distancia de una hora en lo seu punt centrich disfruta de una vista hermosa mes per mar que per terra dominant cuasi tota la costa des del Llobregat hasta el terme de Caldes de Estrach y participa de uns aires tant purs y sans que per si sols y sens necessitat de medicinas alivian desde luego als malalts que van allí á recobrar com he tingut ocasió de observar-ho en alguns.

Lo veynat de Mata en cuant als efectes parroquials se conté en lo territori que ocupan las divuit casas següents: Flaquer, Reixach, Riera, Parés, Isart, Monjo, Vieta, Llibre, Tuñí, Volart, Gual, Pera, Simon, Soley, Tria, Gallifa, Rogent y Pou; de manera que sols las casas espressadas disfrutan dels drets que avall se espresaran en las Yglesias de Mata y no altres per mes que la juridicció civil del Alcalde zelador se estenguia hasta las hortas ó cínias, situadas en la carretera de Llavaneras. En Mata hi ha dos iglesias á saber la de S. Martí y la de S. Martí y S. Miquel.

Yglesia de S. Martí

La iglesia de S. Martí situada al extrem de Mata per la part de ponent es mol antigua de manera que alguns suposan ser la mes antigua de esta costa desde Badalona; pero en lo dia present y sen iglesia de poca utilitat desparamentada sempre menos en los dias 4 de Juliol y 11 de Novembre de cada any en que se hi celebra y se paramenta sols per lo acte de las celebracions. Dita iglesia sols consisteix en cuatre parets y sostre que enseña las vigas, sens cor ni sacristia, ab un sol altar y retaule de fusta molt vella y corcada; y te las dimensions següents: fondaria hasta al presbiteri 5 canas 5 1/2 palms (2'62 metros); fondaria total 7 canas 3 palms, (11'44 metros); amplaria 2 canas 7 palms (4'46 metros); y alsada 3 canas 2 1/2 palms (5'14 metros).

Al mitx de la paret mes gran de la iglesia que es en la part del evangeli hi ha una inscripció que diu, se remendó any 1767, y sobre lo altar també en la paret hi ha altre inscripció que diu: Fet any 1584. En lo altar hi ha dos ordres de Sants en lo ordre de baix al mitx hi ha S. Martí en la part del evangeli: S. Telm y en la de la epístola Sta. Bárbara, en lo segon ordre al mitx hi ha Nª Sª ab lo Niño Jesus als brassos en la part del evangeli S. Miquel y en la de la epístola una santa que porta un llibre a la ma. En la pica del aigua beneita hi ha gravadas las armas de Cataluña. En la paret de la part de la epístola hi ha lo portal y en la part de fora hi ha un pati, que dihuen era lo fosar antich.

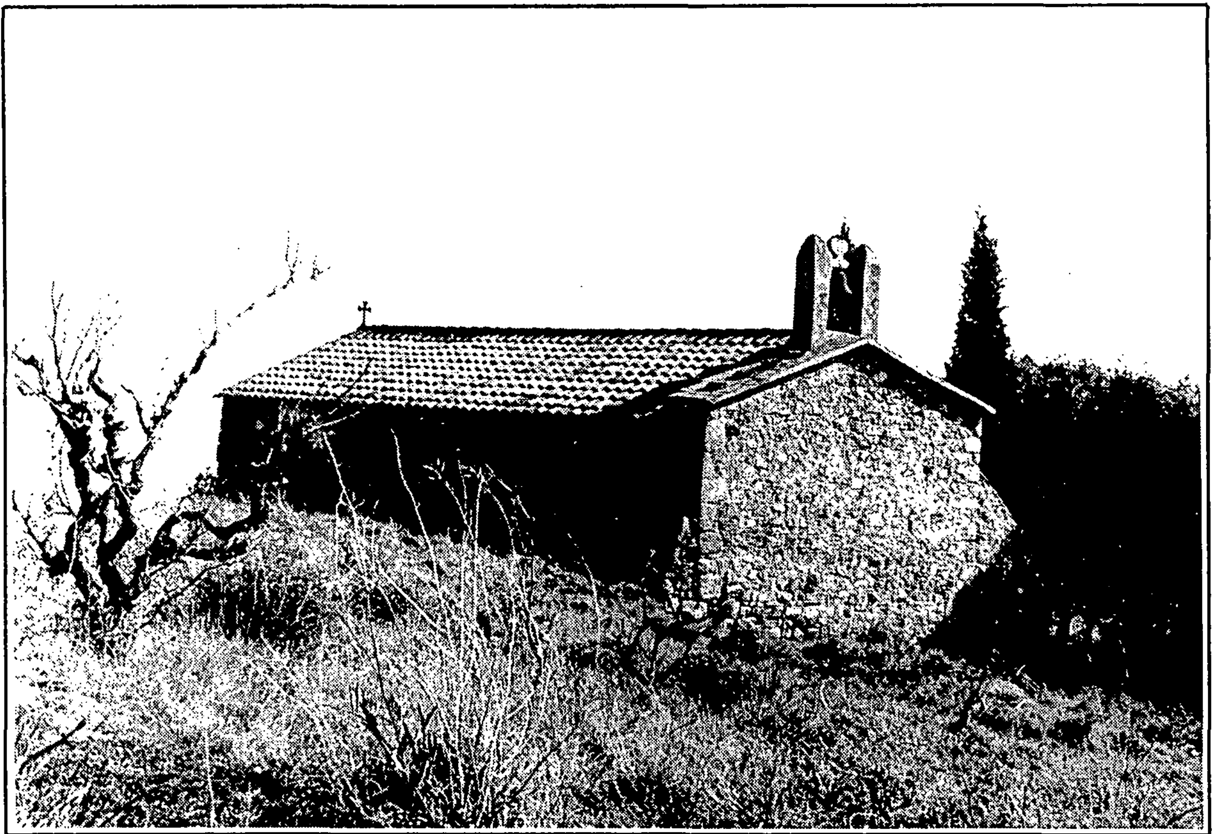

Foto: Miquel Sala M.A.S.M. **ERMITA DE SANT MARTÍ DE MATA**

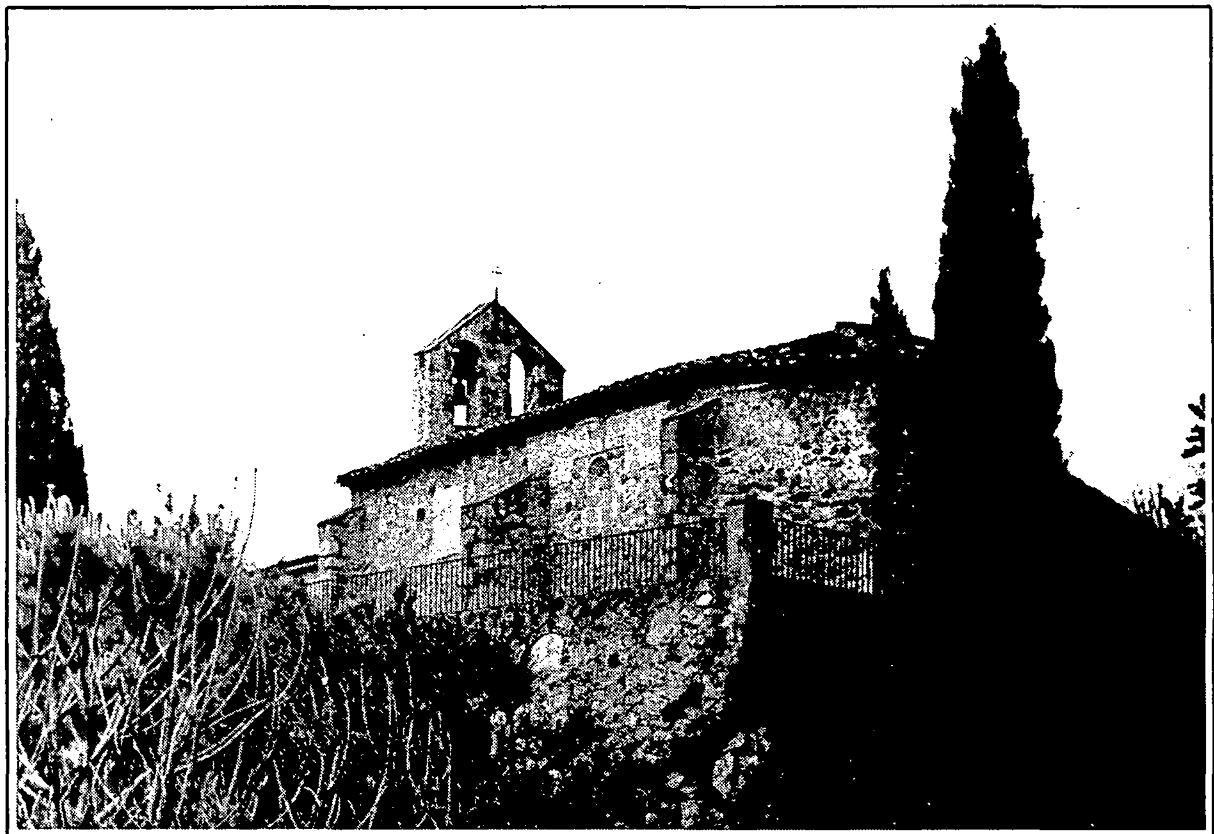

Foto: Miquel Sala M.A.S.M. **ERMITA DE SANT MIQUEL DE MATA**

Iglesia de S. Miquel y S. Martí

La iglesia de S. Miquel y S. Martí esta situada al centro del districte eclesiastich de Mata. Esta molt decent y destinada al culto per tots los actes religiosos de aquells feligresos. Encara que no he trobat may conste en escrits la consegració de eixa iglesia, se te per cert que es consagrada, ya per las dotze creus posadas en las parets, detras las cuals es regular hi age reliquias, ya perque tots los añs en lo dia 18 Octubre de temps immemorial y en especial en virtut de decret de Santa Visita, donat per lo Ilm. d. Ildefonso de Sotomayor Bisbe de Barcelona en fecha 9 Desembre de 1665 se celebra lo aniversari de dita dedicació, cantantse un ofici solemne. Se creu que lo Iltrim. D. Guillerm de Cassador, que fou Bisbe de Barcelona, habent estat Rector de Mataró, regressant de la celebració del Concill de Trento junt ab altres dos Bisbes la consagraren.

Aquesta iglesia es de una nau de construcció gótica, ab cor, sacristia y dos altars, á saber lo major y lo de S. Isidro y te las dimensions següents: llargaria del cap de vall al presbiteri 44 palm mida barcelonesa (8'5 metros) del presbiteri al fondo 14 palms (2'7metros) del tras altar 8 palms (1'5 metros), fondaria total 66 palms (12'8 metros), amplaria 24 palms (4'6 metros); elevació 32 1/2 palms (6'3 metros).

La mesa del altar mayor es una sola pedra, sent de advertir que encara que no continga reliquias ni sepulcre may se ha manat en ninguna Visita pastoral que se hi pose sobre altre ara. Sobre la mesa hi ha tres gradas de fusta pintada que ninguna relació artistica tenen ab lo retaule. Lo retaule esta sostingut per cuatre pedestals de pedra tapats del devant los dos del mitx per la mesa en cuals pedestals hi ha esculpits caprichos hermosos y raros, encara que profans. Entre aquestos pedestals: aixo es en cada part de mesa hi ha un portalet per anar detras del altar, y en la porta de la part del evangeli hi ha pintat un S. Pere y en la de la part de la epístola un S. Pau. Lo retaule es antich pintat y dorat y está sostingut per una base de pedra gravada formant coronisa ab los pedestals. Sobre aqueixa base al mitx hi ha com un escaparate que avansa e hi ha una capelleta al mitx y altre en cada costat; en la del mitx ordinariament hi ha una imatge hermosa y pintada de nou de la Verge del Roser, á la cual lo Exm. i Ilm. Dr. D. Gil Esteve Bisbe de Tarragona concedí 40 dias de indulgencia per cada ave maria, o salve, o verset de la lletania lauretana que se resia devant la mateixa imatge. Aquesta imatge no es feta per dita capella y no se sab antes quin sant hi habia. Desde Nadal als Reys se trau dita imatge y se hi posa un Niño Jesus, y en la octava de Pascua de Resurrecció se hi posa un Jesus ressucitat. Sobre dita base en la part de la epístola hi ha un cuadro del camí del calvari y en la part posterior de eix cuadro formant angul ab ell hi ha un cuadro estret en el cual hi ha Moysés. En la part del evangeli sobre dita base hi ha un cuadro del assotament y en la part posterior y formant angul ab ell hi ha altre cuadro estret en el cual hi ha pintat Davit. Los dits cuadros del camí del calvari y assotament tenen en los costats las cuatre vituts cardinals, á saber, lo del camí del calvari te en la part anterior la justicia y en la posterior la fortalesa, y lo assotament te en la part anterior la prudencia y en la posterior la templansa. Sobre dita base hi ha sueltas,

una en cada part, dos imatges petitas de sants que portan un llibre en una ma y en la altre res; tal vegada hi habian portat una palma y penso son S. Cosme y S. Damià.

Sobre los cuadros y sants espressats hi ha altre ordre de sants. Al mitx hi ha una capella ample en la cual estan colocadas las imatges dels sants titulars de la Iglesia, a la dreta S. Miquel ab lo dimoni als peus, y a la esquerra S. Martí. Al costat de S. Miquel hi ha un cuadro de la sua aparició en el Monte Gárgano y en la part posterior de eix cuadro, altre estret ab lo evangelista S. Joan. Al costat de S. Martí hi ha un cuadro de cuant va partir la sua capa ab un pobre, y en la part posterior de eix cuadro, altre estret del evangelista S. Mateu.

Sobre los espressats hi ha un tercer ordre de sants. Al mix en una capella una imatge de Nª Sª a la part del evangeli lo Arcangel S. Gabriel (vestit ab roquet) anunciant á Maria, y en la de la epistola, Maria arrodillada, rebent la embaixada. Finalment sobre la capella de Nª Sª hi ha una creu (hi falta lo travesser) y als costats cuatre angels.

He dit que al mitx del tercer ordre de Sants hi ha una imatge de Nª Sª. May he pogut averiguar baix quin titol deu ser venerada. Sols porta lo Niño Jesus en los brassos y ningun emblema. Yo opino que antiguament portaría rosaris y seria venerada ab lo titol del Roser, y per això segurament en lo dia de S. Miquel de Maig en la tarde es fa la festa del Roser; pero ab lo temps tal vegada caigueren los rosaris y habent adquirit la imatge petita pero millor probablement va quedar olvidada la antigua. Si se li posan escapularis en la ma podrá ser venerada ab lo títol del Carme.

Altar de S. Isidro

Lo retaule es de construcció moderna y sols está enguixat. Al centro hi ha S. Isidro, y als costats dos sants soldats romans martirs que seran tal vegada S. Joan y S. Pau, tant aquestos sants com lo S. Isidro son blanchs menos la cara y mans que son roigs.

Cementiri.

Lo cementiri está contiguo á la Iglesia de S. Miquel y S. Martí. Hi ha una tomba molt gran en la cual se hi permet enterrar á cualsevol que pague lo dret de 4 pesetas, á la Obra y 1 peseta al Monjo per lo treball de enterrar. Lo restant terreno á exepció de una porció molt petita esta dividit y distribuit per totas las casas de Mata. Si ab lo temps algun vehí de Mata no tingues terreno en el Cementiri se li donaria sepultura gratis en la tomba comú.

Casa del Monjo y Gleba.

Contigüa a la mateixa Iglesia y Cementiri hi ha una casa y una pessa de terra de tinguda unas cinch cuarteras y mitxa de sembradura, de propietat de la Obra la cual está arrendada á José Pla Mandri per lo preu de 24 pesetas anuals, y obligació de servir a la Iglesia y demes pactes que comtan en la escriptura privada que en forma de pública fou feta y firmada ante mí en Mataró als 21 Janer de 1855 y que original fou archivada en lo

archiu del manual de Notaria existent en la Vicaria.

Obligacions dels Rectors de Mataró.

Com lo veinat de Mata subministraba antiguament grans redits als Rectors de Mataró á causa del pingüe delme que pagaba, de aqui ve que dit Rector estaba també obligat, ya per disposicions superiors, ya per costum á cumplir grans cargas a fabor de dits feligresos, las principals de ellas son celebrarlos allí Misa en tots los dias calendos, celebrarlos també allí las exequias funerarias cuals drets de estola y celebrarlos també ofici en algunas festas sens retribució alguna. Aquestas cargas que los Rectors no poden cumplir personalment las fan cumplir per los vicaris, y com es mes convenient per la cura de animas y per lo bon govern, que sols un, y no tots seran los encarregats lo Vicari antiquior te dret de elegir, en sa nolencia lo segon, y en nolencia dels dos recau la obligació en lo mes jove, y aquest es lo qui sempre se ha considerat obligat; pero habent yo passat a ser ja lo mes antich he continuat servint dita sufraganea.

Cuant los Rectors cobraban lo delme tenian caball y hasta carruatje per las necessitats de la Parroquia y per aixó tots los Vicaris anaban á Mata á caball. Després de la estinció dels Delmes los RR. Ecónoms, llavors existents, se desprengueren del caball, pero lo proporcionaban al Vicari que anaba á Mata llogantlo á D. Ramon Fins per 4 rals cada vegada y lo mateix practicá ab mí lo Rector Batllevell en lo principi del seu gobern; pero com yo he preferit sempre anar á peu, y no á caball convinguerem ab dit Sr. Rector que yo aniria á peu; que los 4 rals que pagaba per lo caball serian per mí, y que sempre que yo volgués tornar á anar á caball men tornaria á proporcionar i aixís es com cada fi de mes me pagaba tantas pesetas com dias habia anat á Mata a peu, sens habernos may ni un ni altre oposat á dit pacte. Durant lo Economat del Rt. Mariano Mora seguirem del mateix modo, y aixís anem seguint are també en lo Economat del Rt. Miquel Tuñí. No y habia llavors fet l'arreglo parroquial y no cobraba plus el Vicari, com ara del pressupost.

DIUMENGE DE RAMS (1905 ?) M.A.S.M. - Fotografia Spà Salarich

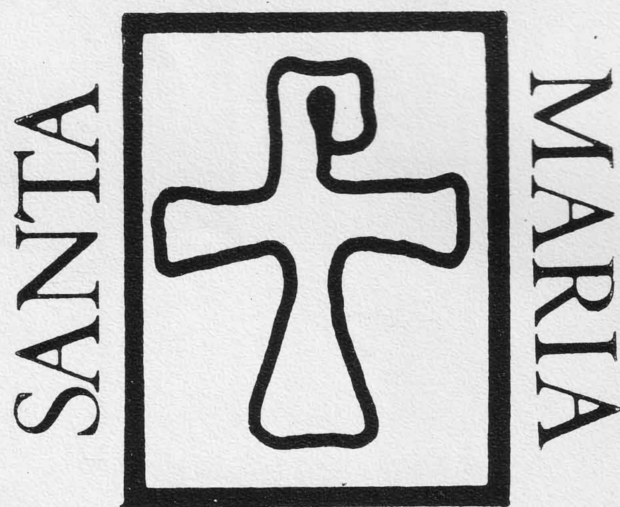
EL COMBREGAR GENERAL (1905 ?) A la Riera, davant del quiosc del Canaletes - M.A.S.M. - Foto Spà Salarich

LA CASETA ANTIGA DEL PARC (1905 ?) Treballs de topografia al parc - M.A.S.M. - Fotografia Spà Salarich

EXPOSICIÓ D'AVIRAM AL PARC (1905 ?) M.A.S.M. - Fotografia Spà Salarich

MUSEU
ARXIU
SANTA
MARIA
MATARÓ